

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

FILMOVÁ FAKULTA

Magisterský stupeň

Filmová produkce

DIPLOMOVÁ PRÁCE

SOUMLAK VEŘEJNÉ PROJEKCE

Akcelerace přesunu filmového obsahu na internet

Jiří Pecinovský

Vedoucí práce: prof. Mgr. Aleš Danielis

Oponent práce:

Datum odevzdání: 20. srpna 2021

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha 2021

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FILM AND TV SCHOOL

Master's degree

Film production

DIPLOMA THESIS

THE TWILIGHT OF PUBLIC SCREENING

Acceleration of the streaming age in cinema

Jiří Pecinovský

Thesis supervisor: prof. Mgr. Aleš Danielis

Oponent of the thesis:

Date of submission: 20th August, 2021

Date of defence:

Academic degree: MgA.

Prague 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

SOUMRAK VEŘEJNÉ PROJEKCE

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 19. srpna 2021

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

ABSTRAKT

Soumrak veřejné projekce se zaměřuje na současný trend přesunu filmového obsahu do online prostředí streamovacích platforem. Nezměrný vliv na celou situaci měla celosvětová pandemická krize, která tento trend akcelerovala. V textu pracuji s dvěma způsoby sledování audiovizuálního obsahu. *Veřejná projekce* reprezentuje klasický zážitek z kin. Netflix a další nastupující streamovací platformy zastupuje pojem *pro osobní užití*. První část této diplomové práce tvoří panorama současné filmové distribuce, kterou postihla pandemie. Na to reaguje retrospektivní pohled do historie, který popisuje, jak se kinematografie dokázala v minulosti vypořádat s nástupem televizí a přenosných nosičů. *Soumrak veřejné projekce* se věnuje i specifickým vlastnostem, které definují kontrast mezi sledováním audiovizuálních příběhů v kinosálech či ve formě pro osobní užití. Tato diplomová práce se věnuje i modelům, které se snaží propojit veřejné projekce, se sledováním obsahu na VOD. Ty jsou samy o sobě pozoruhodné a nabízejí alternativu streamovacím gigantům, ale v současnosti nemůžeme říct, že by šlo o řešení pro zachování veřejných projekcí. Závěr práce se snaží nabídnout prognózu nejisté budoucnosti. V době, kdy byl *Soumrak veřejné projekce* psaný, stále nebylo jisté, jak dopadne situace s takzvanými okny, které reprezentují časovou mezeru mezi premiérou v kinech a umístěním na VOD. Zásadní roli však v budoucnosti veřejných projekcí bude hrát rozšíření služeb, které mohou kina nabídnout svým divákům.

ENGLISH ABSTRACT

The Twilight of Public Screening focuses on the current trend of moving of the film content to the online environment of streaming platforms. The global pandemic crisis, which has accelerated the trend, had a huge impact on the whole situation. Text works with two ways of watching film content. *Public screening* represent a classic cinema experience. Netflix and other emerging streaming platforms are represented by term *for personal use*. The first part of this thesis is a comprehensive panorama of the current film distribution and the ways in which it copes with the consequences of the pandemic. A retrospective look at history responds to this, describing how cinema has managed to deal with the advent of television and VHS in the past. *The Twilight of Public Screening* also deals with specific features that define the contrast between watching audiovisual stories in cinemas and in the form for personal use. The models that try to combine watching movies in theaters with watching content on VOD are certainly remarkable and offer an alternative to streaming giants, but at present we cannot say that it is a solution for maintaining public screening. The conclusion of the thesis tries to offer a forecast of the uncertain future of public screening. At the time when *The Twilight of Public Screening* was written, it was still uncertain how the situation with the so-called windows, between the premiere in cinemas and distribution on VOD, would be solved. However, the expansion of the services that cinemas can offer to their audiences will play a crucial role in the future of public screening.

OBSAH

1. Úvod

2. Definice veřejné projekce a sledování pro osobní užití

3. Současná situace na poli filmové distribuce a VOD

- 3.1 Kina
- 3.2 Netflix
- 3.3 Prime Video
- 3.4 Disney+
- 3.5 HBO Max
- 3.6 Apple TV+
- 3.7 Peacock
- 3.8 Paramount+
- 3.9 Sony, Youtube a další

4. Historičtí konkurenti veřejné projekce

- 4.1 Konkurent prvních veřejných projekcí
- 4.2 Televizní vysílání
- 4.3 Příchod nosičů, od VHS po Blu-ray

5. Unikátní charakter veřejné projekce

- 5.1 Imerzivní kvalita
- 5.2 Technický aspekt
- 5.3 Kolektivní zážitek ze sledování
- 5.4 Společenská rovina
- 5.5 Hypnagogie

6. Specifické vlastnosti sledování ve formě pro osobní užití

- 6.1 Interakce a flexibilita
- 6.2 Binge-watching, flámování u obrazovky

7. Místo soupeření spolupráce. Modely, které pojí kino zážitek a sledování přes VOD

- 7.1 MUBI
- 7.2 ECVI

8. Závěr

1. Úvod

Ještě před začátkem pandemie jsem zamýšlel věnovat svou diplomovou práci novým způsobům sledování audiovizuálního obsahu a jejich vztahu s tradičním kino zážitkem. Koncem roku 2019 bylo zřejmé, kam se trend ubírá. Kinaři museli začít čelit novým výzvám, nárůst vlivu streamovacích gigantů v čele s Netflixem byl nepřehlédnutelný. Nešlo však o první takovou situaci, kdy se tradiční sledování v kinosálech ocitlo v ohrožení. Historie totiž ukázala, jak se kina dokázala v padesátých letech vypořádat s nástupem televizního vysílání. O pár dekád později si kina zase poradila s nástupem VHS nosičů.

Na jaře roku 2020 však celý svět paralyzovala pandemie. Kina musela kompletně pozastavit činnost a diváci zůstali zavření ve svých domácnostech. Hlad po audiovizuálním obsahu však v divácích samozřejmě zůstal. Dalo by se říct, že s karanténou a široce rozšířeným home office režimem, chuť po odreagování a eskapismu, které dokážou audiovizuální příběhy nabídnout, spíše rostla. Deník The Guardian hlásil, že během té nejtěžší karantény tvořilo sledování obsahu na VOD 40% veškerého bdícího času britských občanů.¹

V současnosti, bychom mohli rozdělit konzumaci profesionální audiovizuální tvorby, která pracuje s nějakou formou klasické filmové narace do dvou kategorií. A to na projekce v kinech a na sledování v domácnostech. Na první pohled se zdá, že jde o nesmiřitelný konflikt mezi starou a novou formou sledování obsahu. Divák má díky nepřebornému množství obsahu na VOD službách možnost vidět takřka cokoliv co chce, z pohodlí domova. Měsíční předplatné Netflixu stojí 199 korun což je v porovnání s průměrnou cenou vstupného do kina 143 korun² pro diváka zajímavá nabídka. Návštěva kina však nabízí oproti domácímu sledování VOD přidanou hodnotu hned v několika ohledech. První neoddiskutovatelnou věcí je technická kvalita projekce. Dobrá kina disponují nejnovější promítací technikou a špičkovým zvukovým vybavením. Ať už je fenomén tzv. domácích kin jakkoliv rozšířený, technická kvalita kino projekce je tak vysoká, že je mimo rozpočet i těch, kteří neváhají investovat do projektorů a kvalitních Hi-Fi soustav. S tím souvisí fakt, že kinosál je tím nejlepším prostorem pro sledování filmu. To je fakt, který by potvrdila drtivá většina filmových tvůrců. Další silnou stránkou návštěvy kina je i sdílený zážitek, který veřejné projekce doprovázejí. Dojem ze sledování vtipné komedie, u které se diváci smějí nahlas, bude rozdílný, pokud ji divák bude sledovat v plném kinosále anebo u sebe doma a sám. Jedná se i o jistou formu společenské události, lidé se mohou potkat a vyrazit spolu večer do kina. Což je aspekt, kterou domácí sledování filmů postrádá.

V Evropě se v posledních letech objevilo několik pokusů o to, jak spojit tyto dva zdánlivě neslučitelné sledovací návyky. Streamovací platforma MUBI začala v rámci své služby MUBI Go nabízet vstupenky do kin zdarma pro své předplatitele. Zatímco ve skupině European Cinema and VOD Initiative (ECVI) se spojily čtyři evropské subjekty s cílem podporovat nezávislou kinematografii v Evropě podobnými postupy. Již před pandemií jsem se v této práci chtěl věnovat právě těmto způsobům spolupráce mezi kinaři a provozovateli streamovacích

¹ Lockdown drives UK TV streaming customers to more than 32m , Mark Sweeney, The Guardian, 27. prosince 2020

² Vývoj průměrné ceny vstupenky do kina v České Republice. Číslo pochází z roku 2019. V současnosti, v roce 2021 bude číslo nejspíše o něco vyšší díky následkům pandemie. Zdroj: Kino Maniak

služeb. Zajímalo mě, jestli by podobný mechanismus mohl fungovat i v rámci České republiky. Netrvalo však dlouho a podobné projekty se objevily i u nás. Šlo o přirozený následek pandemie, která nás zasáhla na jaře roku 2020. Zavřená kina se snažila získat alespoň nějakou náhradu za ušlé tržby a online projekce byla jednou z cest. Téma této práce jsem však i díky pandemii poněkud rozšířil. Uzavření kin během pandemie, přesun premiér velkých hollywoodských trháků do virtuálního prostředí a další faktory přispěly k tezi, že kinematografický průmysl čekají velké změny. Zajímalo mě, do jaké míry pandemie akcelerovala přesun filmového obsahu z kinosálů na VOD platformy. Jedná se pouze o krátkodobý trend anebo je to směr, kterým se bude filmová distribuce ubírat i po skončení pandemické krize? Znamená to, že kina přestanou být relevantní?

Práce na tomto textu byla pro mě opravdu zajímavá i z toho důvodu o jak aktuální téma se jedná. Situace se vyvíjí takřka každým dnem což je do jisté míry vzrušující. Je však možné, že moje diplomová práce takzvaně rychle zestárne, protože text v ní obsažený přestane být aktuální. Doufám aspoň v to, že *Soumrak veřejné projekce* bude sloužit jako otisk nejisté doby, ve které momentálně žijeme.

2. Definice veřejné projekce a pro osobní užití

Jak jsem již zmínil, téma této práce se zabývá specifickou dynamikou mezi tradičním sledováním filmů v kinosálech a streamováním na online platformách. Abych sjednotil každý z těchto režimů, rozhodl jsem se, že budu pracovat především s dvěma pojmy.

Kinosály a klasickou kinematografii, tak jak ji známe od počátku dějin filmu, bude zastupovat pojem *veřejná projekce*. Může se zdát, že toto slovní spojení zasahuje i mimo klasické kinosály, někomu se můžou vybavit letní kina či další formy alternativní distribuce, jako jsou projekce v kavárnách, galeriích nebo dokonce autokina. Jakkoliv se jedná o zajímavé formy sledování audiovizuálního obsahu, v kontextu celosvětového kinematografického průmyslu se jedná o marginální jev. Podobné akce bývají také často zdarma, což by celou záležitost ještě více komplikovalo. Proto pokud v rámci této práce zmiňuji veřejnou projekci, mám na mysli především filmová představení v typických zavedených kinosálech, ať už jde o franšizové multiplexy nebo jedno sálová artová kina.

Oproti tomu sledování na domácích zařízeních, ať už jde o televize, laptopy nebo mobilní telefony, které si dnes nejčastěji vybavíme ve spojitosti s Netflixem či dalšími streamovacími službami, budu v této práci označovat pod pojmem *sledování pro osobní užití*. Tato forma konzumace obsahu se vyznačuje tím, že je zcela pod kontrolou diváka. Pro potřeby této práce tedy pod osobní užití nespadá lineární televizní vysílání. Budu se zde věnovat především službám, které fungují jako SVOD³, čili služby placené na základě předplatného, které je v současnosti v rámci streamovacího trhu nejrozšířenější, ať už se bavíme o Netflixu nebo dalších velkých hráčích.

³ Subscription video-on-demand. Čili video na vyžádání na základě předplatného.

3. Současná situace na poli filmové distribuce a VOD

3.1 Kina

Navzdory negativním predikcím, kino distribuce zažívala před pandemií dobré období. Tuzemská kina zaznamenala v roce 2019 podruhé v řadě rekordní rok co do celkového počtu diváků. Zatímco v roce 2018 šlo o 16,3 milionů lidí, což překonalo dosavadní nejvyšší počet z roku 1994, v roce 2019 zaznamenala česká kina celkem 18,3 milionů diváků.⁴ Nárůst se dal vysledovat i v jiných evropských zemích. Potvrzují to čísla Evropské audiovizuální observatoře, jejichž zpráva byla publikována v rámci Marché Du Film na festivalu Cannes v roce 2020.⁵ Německo před nástupem pandemie, zaznamenalo 118,6 milionů diváků. Šlo o podobný nárůst z předchozího roku, jako jsme zaznamenali v České republice. Návštěvnost u našich sousedů také meziročně vzrostla o zhruba 12%. Itálie měla dokonce 14% nárůst oproti roku 2018. Zpráva EAO uvádí, že v rámci Evropské unie došlo celkově k 5,3% nárůstu návštěvnosti mezi roky 2018 a 2019. Celkově se prodalo víc jak miliarda vstupenek.⁶

Tou dobou vypadala situace dobře i v USA. Potvrzovala to velká americká média. Při bilancování roku 2019 napsal Anthony D'Alessandro pro Deadline „Nikdo nemůže říct, že kina jsou mrtvá“.⁷ Shirley Li pro The Atlantic v retrospektivním článku psala, že „Když začal rok 2020, budoucnost kin vypadala jasně“.⁸ Zatímco kina globálně vydělala v roce 2019 42,3 miliard dolarů, o rok později zaznamenala obří 72% pokles.⁹ Celosvětový trh s domácí a mobilní audiovizuální¹⁰ zábavou dosáhl v roce 2020 na 68,8 miliard dolarů. Jde asi o 30% nárůst v USA a o 33% nárůst ve zbytku světa. Z těchto čísel jasně vyplývá, že v roce 2020 kraloval digitální obsah zaměřený na osobní užití. Pandemie nechala kinematografii v takřka neřešitelné situaci. Studia, která disponovala počtem nesmírně drahých projektů, najednou čelila vyhlídce distribuci ve víceméně prázdných kinosálech, velké finanční ztrátě při přemístění premiéry do online prostoru nebo doufat v naději ve zlepšení stiuace a premiéru oddálit.

V roce 2020 musela na několik měsíců pozastavit činnost i všechna česká kina. Došlo tak k jasnému poklesu v návštěvnosti. Čísla Unie filmových distributorů hovoří jasně. V pandemickém roce zaznamenala kina necelých 6,5 milionů diváků. Což je pouhá třetina oproti předchozímu roku. Zajímavým fenoménem byl nárůst podílu tuzemských titulů. České filmy měly takřka poloviční účast na tržbách ve výši 48,3%.¹¹ Důvodem je samozřejmě rozsáhlý odklad očekávaných projektů velkých hollywoodských studií. Nejnovější film ze série s agentem 007 s názvem *Není čas zemřít*, měl mít premiéru v dubnu 2020. Právě tento snímek byl jedním z těch stěžejních, které se začaly ještě před tou nejtuzší karanténou,

⁴ Údaje Státního Fondu Kinematografie

⁵ World Film Market Trends Tendances du marché mondial du film, focus 2020, European Audiovisual Observatory

⁶ Tamtéž, str. 14

⁷ Box Office 2019: What Went Right & Wrong In An \$11.4 Billion Year & How 2020 Is Shaping Up, Deadline, Anthony D'Alessandro, 30. prosince 2019

⁸ Your Moviegoing Experience Is About to Change, The Atlantic, Shirley Li, 24. dubna 2021

⁹ Motion Pictures Association, Theme Report, 2020, str. 4

¹⁰ Včetně prodeje nosičů, které jsou však v porovnání s čistě digitálním obsahem marginální.

¹¹ Oficiální čísla Unie filmových distributorů. www.ufd.cz

postupně odkládat. Momentálně to vypadá, že *Není čas zemřít* se v kinech objeví, až koncem září roku 2021. Tedy nějakých 17 měsíců po původně oznámené premiéře. Kvůli tomu v nabídkách kin najednou zela díra, kterou se snažila zalepit česká produkce. Je fascinující, že nejúspěšnějším titulem v českých kinech za rok 2020, je angažovaný dokument. V *síti* mělo 413 tisíc diváků, což by bylo skvělé číslo i v nepandemickém roce. Jak ví každý z nás, průběh pandemie byl a nadále je opravdu nepředvídatelný. Takže těžko zpětně soudit rozhodnutí jednotlivých studií a distributorů. Návrat velkorozpočtových titulů do kin měl zahájit v létě 2020 *Tenet* z produkce Warner Bros. Několikrát odkládané uvedení nakonec proběhlo 26. srpna v sedmdesáti zemích.¹² Očekávání byla velká, čísla však v českých kinech nebyla dobrá a film se umístil až na 12. místě nejnavštěvovanějších filmů roku. *Tenet* zaznamenal pouhých 145 tisíc diváků. Což je obzvláště při absenci konkurence slabý výsledek. V zahraničí se novému filmu Christophera Nolana dařilo o něco lépe, ale o úspěchu se úplně hovořit nedá. Pokud budeme počítat i tržby mimo kino, dostal se *Tenet* někam pod hranici 390 milionů dolarů.¹³ Podle finančních expertů, které oslovil web *Observer*, by *Tenet* potřeboval vydělat kolem 400 až 500 milionů dolarů, aby se dostal na nulu.¹⁴

MPA nebo Motion Picture Association je spolek nejvlivnějších společností na kinematografickém trhu. MPA sama o sobě uvádí „Jsme vůdčí advokáti filmového, televizního a streamovacího průmyslu na celém světě.“¹⁵ Součástí MPA je v současnosti pět hollywoodských studií, ke kterým se v lednu roku 2019 přidal Netflix. Nahradil tak 20th Century Fox, které zakoupilo studio Walta Disneyho. V součtu se jedná o tyto společnosti: Netflix, Walt Disney, Paramount Pictures, Sony Pictures, Universal Pictures, Warner Bros. To, že Netflix, který nemá zázemí ve filmovém průmyslu, získal místo v takto zásadní asociaci signalizuje zásadní změny. Právě s Netflixem začnu následující přehled o nejvýznamnějších společnostech, které provozují streamovací VOD platformy.

¹² 'Tenet' Will Release Internationally in August Ahead of U.S. Debut, Rebecca Rubin, *Variety*, 27. července 2020

¹³ Statistika webu The Numbers.

¹⁴ Box Office Experts Split on 'Tenet,' Christopher Nolan's Upcoming Film, Brandon Katz, *Observer*, 24. dubna 2020

¹⁵ Web Motion Picture Association.

3.2. Netflix

Jedničkou na trhu s VOD je stále Netflix. Tato firma je známá tím, jak málo oficiálních čísel a statistik poskytuje veřejnosti. V současnosti nabízí pouze celkový počet předplatitelů a poměr mezi jejich výskytem v USA a ve zbytku světa. V roce 2021 hlásil Netflix 208 milionů uživatelů celkem, z toho 63,7 procent pochází z USA a Kanady.¹⁶ Ve druhém čtvrtletí roku 2019 počet předplatitelů Netflixu poprvé klesnul. Jednou z příčin může být příchod nových ambiciózních značek jako Disney+. Statistiky pro území České republiky Netflix neposkytuje, ale podle odhadu webu Filmtoro jde zhruba o 250 až 300 tisíc předplatitelů.¹⁷ Nutno dodat, že Netflix působí v ČR od roku 2016 a teprve v říjnu 2019 byl naplno lokalizován do češtiny. Od té doby se odhad webu Filmtoro zvýšil takřka trojnásobně. Netflix je v současnosti dostupný ve více jak 190 zemích.¹⁸

Příběh Netflixu je poměrně slavný. Podnikatelé Marc Randolph a Reed Hastings dostali koncem devadesátých let nápad na půjčovnu filmů na DVD, která by fungovala skrze poštovní zásilky. Odkud vzešla prapůvodní inspirace, dnes už asi neví ani jeden z nich.¹⁹ Firma však byla úspěšná a začátkem nového milénia zakoupila řetězec půjčoven Blockbuster. Netflix dokázal přestát i krizi, kterou způsobil krach internetové horečky a následky teroristického útoku 11. září. To vše ještě předtím, než v roce 2007 spustil revoluci svou vlastní streamovací platformou. Úspěch pokračoval. O šest let později přišla další evoluce, když Netflix začal být ambiciózní se svým původním obsahem. Jejich vlajkovou lodí byl tehdy seriál z politického prostředí *Dům z karet*. Pro následující roky byla strategie Netflixu jasná. Všechny ostatní přeplatit a vyrábět ve velkém.²⁰ Mohl si to dovolit, protože disponoval vysokým kapitálem a také velkým náskokem před ostatními VOD platformami.

Do nedávna by se mohlo zdát, že kina a VOD služby bojují jinými zbraněmi, alespoň co se týče nového obsahu. Zatímco kina nabízela epické příběhy na velkém plátně, Netflix se prezentoval hlavně seriály, které nabízely propracované příběhy v nových neokoukaných formách. To se však začalo měnit. Již v roce 2018 měl premiéru snímek *Roma* Alfonse Cuaróna. Tento režisér, který svou kariéru začal v domovském Mexiku španělsky mluvenými filmy, se později prosadil v Hollywoodu díky studiovým snímkům jako *Harry Potter a vězeň z Azkabanu* nebo sci-fi *Gravitace*. Jeho film *Roma*, který si nejenom napsal, ale při jehož natáčení byl také hlavním kameramanem, byl jeho srdcovým projektem. Je pravděpodobné, že hollywoodská studia neměla zájem o zafinancování španělsky mluveného černobílého dramatu ze sedmdesátých let. Profil projektu tak úplně nezapadal do plánů hollywoodských studií. Netflix však ucítil příležitost, jak si za cenu jednoho filmu zvýšit renomé. Vedení totiž věří v obří potenciál společnosti. Není se čemu divit, čísla hovoří jasně. Od června roku 2019 je Netflix mediální

¹⁶ HBO Max's US subscriber growth beats Netflix in first quarter, Financial Times, Anna Nicolaou, 22. Dubna 2021

¹⁷ Odhad počtu předplatitelů Netflixu v ČR Film Toro

¹⁸ Where is Netflix Available, Oficiální stránky Netflixu,

¹⁹ Během let šířili oba zakladatelé různé verze, jak nápad na půjčovnu vzniknul. Viz. článek NBC. Reed Hastings' story about the founding of Netflix has changed several times, Michelle Castillo, NBC, 23. května 2017

²⁰ Netflix: how will the story end?, Anna Nicolaou a Fan Fe, Financial Times, 18. srpna 2019

společností s největším tržním kapitálem.²¹ V roce 2019 využíval provoz Netflixu takřka 13 procent kapacity celého internetu v USA.²² V roce 2015 šlo dokonce o 37 procent.²³ Netflix nechce být pouze jedničkou na trhu VOD. Svými filmy chce konkurovat i hollywoodským studiím.

Investice do zafinancování *Roma* se Netflixu vyplatila. Na cenách americké filmové akademie v roce 2019 *Roma* získala dva Oscary. Za nejlepší režii a za nejlepší zahraniční film. Jednalo se o přelom. VOD služba, která vyrábí své vlastní celovečerní snímky, jejichž kvalita se může měřit s těmi nejlepšími z celého světa. *Roma* byla dalším střípkem v nekonečné konverzaci, kde končí kino a kde začíná VOD. Film by byl pravděpodobně uveden v Cannes, kdyby ředitel festivalu Thierry Fremaux nepřišel s novými pravidly, kdy žádal, aby byl film v hlavní soutěži uveden ve francouzské distribuci. To Netflix nechtěl dovolit. *Roma* byla místo toho uvedena za velkého potlesku na festivalu v Benátkách. Pro diváky s předplatným byl pak film k dispozici na Netflixu již od 14. prosince. Další kontroverze vzbudily diskuze o tom, zda film, který je jasně vyráběn za účelem domácího sledování, má soutěžit na cenách americké filmové akademie. Tuto obavu vyjádřil i Steven Spielberg.²⁴ Diskuze je zajímavá i s ohledem na autora *Romy*. Cuarón je fanouškem kino projekce a pokud by to bylo možné, určitě by si pro svůj projekt přál plnohodnotnou kino distribuci. Na druhou stranu vyjádřil Netflixu velkou podporu, protože jenom díky jeho investici mohla *Roma* vzniknout.²⁵

Netflix linii nákladných a ambiciózních celovečerních filmů následoval dalším srdcovým projektem velikána světové kinematografie. A to v podobě snímku *Irčan* Martina Scorseseho. Hollywood Report v souvislosti s tímto filmem informoval o rozpočtu ve výši 225 milionů dolarů, což ho řadí do kategorie těch vůbec nejnákladnějších v historii.²⁶ Scorsese se v *Irčanovi* vrátil do žánru gangsterek, kterými je po celém světě známý. Výjimečnost projektu spočívala mimo jiné v tom, že se v něm opět potkali velké herecké osobnosti Nového Hollywoodu, Robert De Niro a Al Pacino. Možná nejvýraznějším aspektem *Irčana* ale bylo využití nejmodernějších CGI efektů. Firma Industrial Light and Magic vyvinula speciální digitální technologii, která umožnila omladit takřka osmdesátileté herce o několik dekád. Netflix tento snímek uvedl v omezené kino distribuci, což mu umožnilo kvalifikovat se pro ceny americké filmové akademie. Byl nominován hned v deseti kategoriích, výhru však nezískal ani jednu.

Ředitel obsahu Netflixu Sarandos na toto konto dodal, že Netflix se teprve rozjíždí „Můžete vidět, že budujeme naší iniciativu nejenom co do počtu originálních celovečerních filmů, ale také, a co je důležitější, i co do kvality, takže: bude toho

²¹ Netflix shares close up 8% for yet another record high, Jon Swartz, Market Watch, 10. Června 2020

²² Netflix Bandwidth Consumption Eclipsed by Web Media Streaming Applications, Variety, Todd Spangler, 10. Září 2019

²³ See how much bandwidth Netflix consumes in one chart, Fortune, Claire Groden, 8. Října, 2015

²⁴ Spielberg to Voice Concerns Over Netflix Oscar Competition at Academy Meeting, Erin Nyren, 2. Března, 2019

²⁵ Alfonso Cuarón Says *Roma* Is Better in Theaters, Variety, Margeaux Sippell, 11. Prosince 2018

²⁶ Apple to Partner With Paramount for Martin Scorseses *Killers of the Flower Moon*, Hollywood Reporter, Borys Kit, 25. května 2020

mnoho, o mnoho více."²⁷

Nárůst předplatitelů během pandemie posílil pozici Netflixu natolik, že si mohl na jaře 2021 dovolit upustit od zkušební doby, kterou poskytoval potencionálním novým uživatelům zdarma. Jednalo se o třicet dní, kdy si divák mohl službu vyzkoušet před tím, než za ní bude platit. Tento postup následovaly i další společnosti.

²⁷ Netflix aims to be the largest content producer in the world, Dan Barrett, Media Week, 8. Prosince 2015

3.3. Prime Video

Jedním z nejuvíc zavedených konkurentů Netflixu na poli streamovacích služeb je Prime Video. Jedná se o VOD odnož technologické společnosti Amazon.

Zakladatel a CEO společnosti Jeff Bezos, byl magazínem Forbes v roce 2018 označen za nejbojetnějšího člověka v moderní historii.²⁸ Jako jeden z mála světových miliardářů zaznamenal jeho majetek během pandemie nárůst. A to dokonce o pětinu na odhadovaných 138 miliard dolarů.²⁹ Amazon Prime tedy kapitálem na konkurování Netflixu bezpochyby disponuje. Platforma Prime Video byla spuštěna již v roce 2006. Od té doby se však několikrát proměnila.³⁰

V jarním dopise pro akcionáře Bezos oznámil, že Prime Video disponuje dvěma sty milióny předplatitelů.³¹ Cena předplatného stojí momentálně 12,99 dolarů na měsíc. Od roku 2016 rozšířilo Prime Video svoje pole působnosti z pěti zemí na více než 200.³²

Zásadním činitelem pro obsah Prime Video je Amazon Studio. Tato odnož technologického giganta začala fungovat již koncem roku 2010. Právě zde se tvoří většina jejich originálního obsahu. Amazon Studio vyrábí tituly i přímo do kina, na rozdíl od Netflixu se totiž snaží bojovat na dvou frontách zároveň. Netflix je takřka výlučně zaměřený na svou VOD platformu. O čemž svědčí i jeho dobře dokumentovaný boj s festivalem v Cannes. Netflix svůj originální obsah občas do kin pustí, jako v případě filmů, se kterými mají Oscarové ambice, ale v těchto případech jde pouze o limitované nasazení. Amazon však v kino distribuci potenciál vidí.

Jednou z prvních vlaštovek na poli originální seriálové tvorby bylo uvedení sedmi pilotů na začátku roku 2015. Dalo by se říct, že tento tah byl pro Amazon takovým průzkumem trhu. Amazon nabídnul možnost hodnocení a komentářů ke každému z jednotlivých pilotů, ke kterému měli přístup všichni jeho klienti. Na základě zpětné vazby pak vedení Prime Video rozhodovalo o tom, zda objedná výrobu celé série u jednotlivých projektů.³³ Nejúspěšnějším z celé sedmičky byl seriál *Muž z vysokého zámku*, pojednávající o alternativní historii, kdy je USA pod nadvládou nacistů. Avšak Amazon objednal i další tři tituly, na které diváci reagovali pozitivně.³⁴

Tou dobou začalo Amazon Studio také postupně nakupovat filmy z festivalových trhů. Průlomový byl v tomto ohledu rok 2016, kdy Amazon Studio spolu distribuovalo nový film Jima Jarmusche *Paterson*. Ve stejném roce se podíleli na distribuci snímku *Místo u moře* režiséra Kennetha Lonergana. Ten získal cenu za nejlepší původní scénář a cenu pro nejlepší výkon v hlavní roli na slavnostním večeru Americké filmové akademie. Amazon stvrdil svůj zájem o festivalově

²⁸ This Is The Richest Person In The World, Forbes, Kelly A. Dolan, 4. března 2020

²⁹ Amazon CEO Jeff Bezos grows fortune 24bn amid coronavirus pandemic, The Guardian, Kenya Evelyn, 15. dubna 2020

³⁰ Platforma se původně jmenovala Amazon Unbox, předtím než se ustálil zkrácený název Prime Video, používala i jméno Amazon Instant Video On Demand.

³¹ HBO Max's US subscriber growth beats Netflix in first quarter, Financial Times, Anna Nicolau, 22. dubna 2021

³² Amazon Takes Video Streaming Service Global in Challenge to Netflix, Hollywood Reporter, Georg Szalai, 14. prosince 2016

³³ Nejedná se o originální koncept, v roce 2011 ho vyzkoušela i Česká televize pod jménem *Souboj seriálů*.

³⁴ Podobně laděné systémy rozhodování však Amazon využíval i dříve, jako třeba u seriálu *Transparent*, který měl premiéru v roce 2013.

laděné tituly, když v Cannes zakoupil americká práva pro film *Nikdys nebyl* režisérky Lynne Ramseyové, který v roce 2017 získal na též festivalu dvě festivalová ocenění.³⁵ Prime Video ale své tituly hledá také na americkém trhu a to například na festivalu Sundance. V nedávných letech tam nakoupil distribuční práva pro autobiografický snímek podle scénáře Shia Leboufa *Honey Boy* nebo film Guse Van Santa *Neboj, daleko neuteče*. Všechny tyto tituly měly klasickou distribuci v kinech, před tím než byly umístěny na Prime Video. Další z výrazných akvizic Prime Video je pokračování komediální satiry Sashi Barona Cohena *Borat Subsequent Moviefilm*, které vyšlo v roce 2020 přímo na VOD. Řadí se tak mezi ty nejvýznamnější tituly v historii, které minuly kino distribuci. Film původně vlastnilo studio Universal, avšak díky pandemii, se distribuce filmu stále odkládala. Pro Cohena bylo důležité, aby se premiéra uskutečnila ještě před prezidentskými volbami. Což se nakonec díky dohodě a nákupu licence podařilo.³⁶

O výše zmíněných pilotech Amazonu z roku 2015 by se nedalo říct, že přinášejí na streamovací trh něco nevídaného. Obsah takové kvality, který by měl změnit status Prime Video jako přední služby na trhu bychom v tomto výběru nenalezli. V průběhu dalších let se objevilo několik pozoruhodných projektů, ale málokterý by se dal označit za globální úspěch. V roce 2016 měla premiéru série *Krise v šesti scénách* Woodyho Allena. Šlo o první televizní projekt kontroverzního režiséra a zprávy uvádějí, že celý projekt stál 80 milionů dolarů. Autorsky laděným seriálem byla i desetidílná série *Too Old To Die Young* festivaly oceňovaného Nicolase Windinga Refna. O tomto seriálu se spekovalo, že bude uvedený jako třináctihodinový film, jenž si divák bude dávkovat podle libosti.³⁷ Matthew Weiner, tvůrce oceňovaného seriálu *Šílení z Manhattanu*, dostal na Prime Video prostor pro svou autorskou antologii *The Romanoffs*, která se bohužel nesesetkala s podobným úspěchem.³⁸ Jednou z vlajkových lodí Prime Video je v současnosti superhrdinská série *The Boys*, která měla premiéru v roce 2019. Avšak zaručeně největším trumfem pro Prime Video má být nová seriálová adaptace klasické fantasy ságy J.R.R. Tolkiena *Pán prstenů*. Jak píše Mark Sweney pro The Guardian „Amazon Studios měli pár menších úspěchů, ale jejich snahy o tvorbu globálních hitů selhaly zopakovat úspěch *Stranger Things* Netflixu nebo *Hry o trůny* HBO.“³⁹ Tom Harrington z firmy Ender Analysis zaměřené na finanční poradenství v mediálním sektoru k tomu celou věc komentuje „Náкуп *Pána prstenů* jde kompletně proti jejich původní strategii“.⁴⁰ Podle médií bude nový seriálový projekt ze světa hobitů stát víc jak miliardu dolarů. Z toho čtvrtina, 250 milionů, šla majitelům práv. Což je částka, kterou lidé z filmového průmyslu označili za „šílenou“.⁴¹ Tato akvizice nebyla důležitá pouze pro mediální odnož společnosti, ale také pro celý Amazon, což potvrzuje i samotná přítomnost

³⁵ Lynne Ramsey dostala cenu za scénář. Představitel protagonisty Joaquin Phonex byl oceněn hereckou cenou.

³⁶ How Sacha Baron Cohen Sequel Went From Universal Theatrical To Amazon Prime's First Zeitgeist-Capturing Film In \$80 Million Deal, Mike Fleming Jr., Deadline, 28. října 2020

³⁷ Bohužel nemám tištěný zdroj, ale informaci mám z přednášky Future Film Financing and Distribution, kterou pořádala asociace ACE Producers v listopadu 2018 v Praze. Součástí panelu byl Bobby Allen z MUBI, Carole Baranton z Charades a další.

³⁸ Nařčení ze sexuálního obtěžování Matthewa Weinera asi celé věci také moc nepomohla.

³⁹ Amazon's \$1bn bet on Lord of the Rings shows scale of its TV ambition, Mark Sweney, The Guardian, 21. listopadu 2017

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ Amazon Sets 'The Lord of the Rings' TV Series In Mega Deal With Multi-Season Commitment, Nellie Andreeva, Deadline, 13. listopadu 2017

Jeffa Bezose při jednání. Financial Times hlásí, že Amazon utratil dalších 11 miliard v roce 2020 na výrobu vlastního obsahu či další akvizice.

Pandemické období přineslo v rámci filmového trhu mnoho změn. Týkalo se to i Prime Video, které na konci května 2021 oznámilo dohodu o zakoupení filmového studia MGM.⁴² Jedná se o ambiciózní krok, který má pomoci Prime Videu upevnit pozici jako jedné z předních VOD služeb. Jak poznamenal v tiskové zprávě o dohodě viceprezident Prime Video Mike Hopkins, tato dohoda je pro Amazon cenná hlavně z hlediska katalogu, kterým MGM disponuje. Magazín Variety hlásí, že Prime Video získá víc jak 4 tisíce filmových titulů a 17 tisíc televizních programů.⁴³ Patří mezi ně filmové frančizy s Jamesem Bondem, *Rockym* Sylvestera Stallona, ale také další úspěšné tituly jako *Thelma a Louisa* nebo *Pod vlivem úplňku* s Nicolasem Cagem.⁴⁴ Na poli televizních seriálů získává Prime Video například adaptaci *Fargo*, kterou vysílala stanice FX.⁴⁵ Celý obchod má stát více jak 8 miliard dolarů. Amazon nebyl jediným zájemcem o koupi MGM. Do jednání byl zapojen i Apple nebo mediální korporace Comcast. Amazon však nabídnul o tři miliardy více než konkurenti.

S ohledem na profil Prime Video jako mediální značky stojí za zmínku i další významný obchod z jara 2021. Amazon totiž oznámil, že je součástí nové dohody o vysílání nejpopulárnějšího programu v USA a to živých přenosů NFL. Od roku 2023 bude jediným vysílatelem čtvrtěčních zápasů.⁴⁶ Jedná se další ze signálů, které oznamují přesun těch nejprestižnějších sportovních událostí na internetové platformy. Od roku 2019 je Amazon jedním z vybraných vysílatelů nejsledovanější fotbalové ligy, anglické Premier League.⁴⁷ O dva roky dříve získal Amazon exkluzivní práva pro tenisový turnaj US Open pro Velkou Británii.⁴⁸

⁴² Amazon Agrees Deal To Buy MGM for \$8.25bn, Financial Times, James Fontanella-Khan, Dave Lee, 26. Května 2021

⁴³ Bond, 'Survivor' and Those 'Apprentice' Tapes: 5 Burning Questions About Amazon and MGM's Mega-Deal, Variety, Rebecca Rubin, 27. Května 2021

⁴⁴ Je nutné však vzít v potaz, že MGM prodalo velkou část svého katalogu v roce 1986 televiznímu magnátovi Tedu Turnerovi. Součástí dohody s Amazonem tak nejsou zásadní starší tituly studia MGM jako třeba *Čaroděj ze země Oz* nebo *Jih Proti Severu* z roku 1939.

⁴⁵ Pozoruhodně, ale například nezíská práva na stále populární reality show *Kdo přežije*.

⁴⁶ NFL inks 11-year media rights deal worth billions, Financial Times, Sara Germano, Anna Nicolaou, Dave Lee, 18. Března 2021

⁴⁷ Amazon breaks Premier League hold of Sky and BT with Prime streaming deal, The Guardian, Mark Sweney, 7. Června 2018

⁴⁸ Amazon US Open tennis deal sparks speculation over Premier League bid, The Guardian, Mark Sweney, 15. Listopadu 2017

3.4 Disney+

Zatímco Netflix a jeho další velký konkurent Prime Video působí na streamovacím trhu již delší dobu, další velcí hráči se přidali teprve v nedávných letech. Hollywoodské studio Walt Disney dlouhodobě sledovalo nárůst Netflixu. Připravovalo tak vlastní platformu s názvem Disney+, která byla spuštěna ještě před pandemií v listopadu roku 2019. Termín spuštění přispívá k tezi, že nárůst online streamovacích služeb a sledování ve formě pro osobní užití nastal již před celosvětovou covidovou krizí. Služba studia Walta Disneyho hlásila v květnu roku 2021 103,6 milionů předplatitelů. Magazín Variety psal, že rapidní nárůst čísel postupně zpomaloval. A to i díky tomu, že v USA došlo k navýšení ceny předplatného na 7,99 dolarů.⁴⁹ Jde tedy v přepočtu o nějakých 170 korun českých. Američtí předplatitelé však dostanou i další výhody, jako je třeba přístup k VOD kanálu Hulu. Ten vyrábí svůj vlastní obsah, například dystopický seriál *Příběh služebnice*. Významné je i partnerství Hulu s filmovými společnostmi, díky kterým mohou uvádět filmy, jakými byl třeba oscarový *Nomadland*.⁵⁰ A to jenom pár týdnů po uvedení v kinech.⁵¹ V balíčku pro předplatitele Disney+ je k dispozici i sportovní kanál ESPN+, který vysílá velmi populární NFL. Disney+ bylo spuštěno 12. listopadu 2019 v USA, Kanadě a Nizozemsku. Dnes působí v řadě evropských zemí, ale také v Austrálii, na Novém Zélandu, v Portoriku, v Latinské Americe nebo v Indii pod názvem Disney+ Hotstar.⁵²

Studio Walt Disney disponuje opravdu silným katalogem svého vlastního obsahu. Jde asi o největší přednost Disney+. Krom značek, které jsou s Disney dlouhodobě spojované, jako třeba animované filmy a seriály s Myšákem Mickeym, vlastní třeba tituly studia Pixar. Na přelomu minulé dekády, však začalo být studio Walta Disneyho ještě ambicióznější. V roce 2009 zakoupilo společnost Marvel Studios, která produkuje filmy na základě populárních komiksových předloh. Šlo o obchod ve výši 4 miliard dolarů.⁵³ Podobně obrovský nákup proběhl hned o tři roky později, když Disney za podobné peníze nakoupilo společnost Lucasfilm, která proslula produkcí filmů ze světa Star Wars.⁵⁴ V obou případech nešlo pouze o nákup katalogu, ale o jasný krok, jak pokračovat ve výrobě nového obsahu z těchto populárních fikčních světů. Disney však ve velkých akvizicích nekončil. V roce 2017 zahájilo studio Walta Disneyho jednání o zakoupení mediální skupiny 20th Century Fox. Částka za tento obchod se pohybovala už v úplně jiných rovinách. Mělo jít o dohodu za více než 70 miliard dolarů.⁵⁵ Tato obří akvizice znamená, že Disney+ disponuje ve svém katalogu tituly z knihovny tohoto významného studia.

⁴⁹ Disney Plus Hits 103.6 Million Subscribers as Rapid Growth Slows, ESPN Plus Perks Up, Todd Spangler, Cynthia Littleton, Variety, 13. května 2021

⁵⁰ Nutno dodat, že tou dobou film ještě oceněn cenou Americké filmové Akademie nebyl.

⁵¹ 'Nomadland' to Be Released on Hulu and in Theaters February 19, Ryan Lattanzio, IndieWire, 14. ledna 2021

⁵² Jedná se o spolupráci s indickou platformou stejného jména.

⁵³ Disney to acquire Marvel Entertainment for \$4B, David B. Wilkerson, Market Watch, 31. srpna 2009

⁵⁴ Disney buys Lucasfilm, plans to release 'Star Wars: Episode 7' in 2015, Nathan Ingraham, The Verge, 30. října 2020

⁵⁵ 6 Things We Know (and Don't Know) About the Disney-Fox Merger, Josef Adalian a Chris Lee, Vulture, 14. prosinec 2017

Ještě v roce 2019 přestalo studio Walta Disneyho spolupracovat s kinaři ohledně uvádění starších titulů z katalogu Foxu.⁵⁶ Šlo o takové poklady různých žánrů a dekád jako *Vše o Evě*, *Vetřelec* nebo *Tenká červená linie*. Je jasné, že jedním z důvodů téhle náhlé nedostupnosti, je přinutit diváky ke koupi předplatného pro Disney+, kde jsou zmiňované filmy k dispozici. Skeptické hlasy však hovoří i o tom, že Disney stáhnutím těchto filmů zvyšuje možnost, že v daném kině bude místo archivního snímku promítána některá z jejich distribučních premiér. Je to poměrně zvláštní krok, který možná dává smysl pro ekonomické oddělení Disney, ale pro kinaře jejichž tržby z velké části závisejí na repertoárových projekcích, to může být velká rána. Zvlášť v postpandemické době.

Hraná adaptace staršího animovaného snímku z produkce Disney *Mulan*, stihla slavnostní premiéru začátkem března 2020, těsně před vypuknutím pandemie. Do široké distribuce se však snímek už nedostal. Film měl odloženou premiéru a Disney se i kvůli dlouhodobě zavřeným kinům rozhodl, že ho v září téhož roku uvede na své nové platformě. A i přesto, že některá kina v USA už byla otevřená. Pro kinaře šlo samozřejmě o zásadní rozhodnutí, protože pandemie způsobila velkou poptávku po nových distribučních titulech.⁵⁷ Zajímavé však bylo, že na Disney+ byl k dispozici za prémiový poplatek a to i pro předplatitele. A částka to nebyla nízká. Pro diváky v USA to bylo 29,99 dolarů. V přepočtu zhruba 630 korun českých. Od prosince 2020 je *Mulan* k dispozici pro předplatitele zdarma. V zemích, kde byla kina otevřená, a kde Disney+ zatím nepůsobí, jako třeba Čína, byl do distribuce snímek vpuštěn.

V listopadu roku 2020 měl mít premiéru další velkorozpočtový projekt, tentokrát z dílny studia Pixar s názvem *Duše*. Pandemie však zapříčinila, že *Duše* nemohla mít plnohodnotné uvedení v kinech. Proto se vedení studia rozhodlo z tohoto filmu udělat prémiový obsah pro Disney+. Film měl na této platformě premiéru 25. prosince. Na rozdíl *Mulanu* byl film pro všechny předplatitele zdarma. Spolu s dalším vánočním uvedením, a to *Wonder Woman 1984* z dílny Warner Bros. na HBO Max šlo o dosud nejprestižnější uvedení obsahu výlučně na streamovacích platformách.

Hlavní hvězda superhrdinského filmu *Black Widow* Scarlett Johansson, podala v létě 2021 žalobu na studio Disney. Šlo o údajné ušlé zisky, o které měla herečka přijít, díky předčasnému online uvedení. Studio Disney se totiž rozhodlo, že *Black Widow* bude mít premiéru 29. června 2021 a ve stejný den bude také k dispozici na jejich VOD službě. Johansson má za to, že díky online uvedení přišla o část peněz, které měla získat díky smluvním bonusům v podobě procent z tržeb z kin. *Black Widow* byla na Disney+ také k mání za prémiový poplatek 29,99 dolarů. Disney tvrdí, že film vydělal více jak 100 milionů dolarů skrze Disney+.⁵⁸ Johanssen však těchto peněz neobdržela nic. Navzdory tomu o jak ojedinělý krok ze stran hollywoodských hvězd šlo, to vypadá, že žaloba nebude úspěšná a že prozatím se v tomto ohledu nic měnit nebude.

Neoficiální zprávy uvádějí, že Disney+ by mohl dorazit do České republiky jako

⁵⁶ Disney Is Quietly Placing Classic Fox Movies Into Its Vault, and That's Worrying, Matt Zoller Seitz, *Vulture*, 24. října 2019

⁵⁷ 'Mulan' Going On Disney+ & Theaters In September; CEO Bob Chapek Says Decision Is "One-Off", Not New Windows Model, Anthony D'Alessandro, *Deadline*, 4. srpna 2020

⁵⁸ 'Black Widow' Racks Up Near \$33M In Samba TV U.S. Households, Anthony D'Alessandro, 12. července 2021, *Deadline*

první z druhé vlny VOD platformem.⁵⁹ Mluví se o tom, že spuštění by mohlo proběhnout v listopadu roku 2021. Jejich výhodou je, že dlouhodobě pracují s lokalizací vlastního obsahu. Ať už jde o dabingy celovečerních filmů či o televizní obsah.

⁵⁹ Dafilms, Aerovod a další velmi zajímavé tuzemské služby, samozřejmě v tomhle ohledu neopomínám. Ale nejsou to hollywoodská studia.

3.5 HBO Max

Největší telekomunikační společnost na světě, firma AT&T spustila skrze svou mediální skupinu WarnerMedia vlastní prémiovou VOD platformu s názvem HBO Max na jaře roku 2020. Vlastnická struktura se však ani ne rok poté začala měnit. Vedení AT&T se v květnu 2021 rozhodlo pro fúzi WarnerMedia s další mediální společností Discovery.⁶⁰ Obě firmy dohromady vytvoří separátní subjekt pod novým názvem Warner Bros. Discovery. Mělo by jít o nezávislou firmu, která se stane druhou největší mediální společností na světě.⁶¹ Podle Financial Times tato dohoda spustí další vlnu konsolidace na audiovizuálním trhu. Článek také citoval jednoho nejmenovaného bankéře, který pronesl, že společnost s takovýmto katalogem obsahu by mohla být zajímavá akvizice pro některého z technologických gigantů jako Apple nebo Amazon.⁶² Pro HBO Max však tato fúze s Discovery není vyloženě dobrou zprávou, půjde totiž o další restrukturalizaci během několika let, což stability a růstu určitě neprospívá.

Značka HBO samozřejmě odkazuje na kabelovou televizi, která proslula svým originálním obsahem, a to především na přelomu milénia. Diváci, kteří mají HBO již předplacené skrze kabelové připojení mají přístup na tuto novou platformu zdarma. V prvním čtvrtletí roku 2021 hlásilo AT&T 44,2 milionů předplatitelů HBO Max a kabelové televizní stanice HBO⁶³ v USA a necelých 64 milionů v součtu se zbytkem světa.⁶⁴ AT&T v této zprávě nevedlo počet nově aktivovaných uživatelů. Což Brandon Katz z Observeru označil za výstražné znamení.⁶⁵ HBO Max stojí pro předplatitele 15 dolarů na měsíc, v režimu bez reklam. Dále však nabízí i možnost předplatného s reklamami, které vychází na 10 dolarů.⁶⁶

Protože HBO Max spadá pod WarnerMedia, není divu, že je úzce propojená s hollywoodským studiem Warner Bros. Díky tomu můžete na HBO Max vidět více jak dva tisíce filmů. Mezi ty nejvýraznější patří třeba trilogie *Matrix*, *Pán prstenů* nebo snímky z komiksového univerza nakladatelství DC. Součástí nabídky jsou ale i starší klasiky, *Občan Kane*, filmy Stanleyho Kubricka nebo celý katalog japonských animátorů ze studia Ghibli. HBO Max samozřejmě neodkazuje na svou partnerskou televizní stanici jenom názvem, ale také svým obsahem. Především jde o oceňované originální hrané série, kde mezi ty nezajímavější patří *The Wire: Špína Baltimoru*, *Rodina Sopránů* nebo *Boj o moc*. HBO ale samozřejmě produkuje i kvalitní dokumenty, které jsou na sesterském VOD také k dispozici. Předplatitelé, ale mají možnost sledovat i tituly, na jejichž uvedení vlastnila práva HBO skrze své vazby na společnosti Universal Pictures, 20th Century Fox či Summit Entertainment. Tato práva však od roku 2022 přecházejí na jiné platformy. Celkově bylo při spuštění HBO Max ke zhlédnutí více jak 10

⁶⁰ Mj. provozovatel stejnojmenné televizní stanice zaměřené na dokumentární obsah.

⁶¹ How WarnerMedia and Discovery plan to forge a media behemoth, Anna Nicolaou, Alex Barker a James Fontanella-Khan, Financial Times, 18. května 2021

⁶² Tamtéž

⁶³ Ano i WarnerMedia není ve svých statistikách přímočaře a neposkytuje přesná čísla uživatelů HBO Max. Místo toho nabízí společné číslo pro všechny uživatele, kteří užívají jak jejich streamovací platformu tak předplatné jejich televizního kanálu.

⁶⁴ HBO Max, HBO Reaches 44.2 Million Subscribers, Georg Szalai, Etan Vlessing, The Hollywood Reporter, 22. dubna 2021

⁶⁵ After a Robust Year, Growth Has Slowed for Netflix, Disney, HBO Max & More, Brandon Katz, Observer, 17. května 2021

⁶⁶ HBO Max costs \$10 a month for ad-supported streaming or \$15 a month for ad-free streaming, Kevin Webb, Business Insider, 2. června 2020

tisíc hodin materiálu.⁶⁷

HBO Max však není jenom derivát katalogu HBO a Warner Bros. Proto nabízí například filmy z vydavatelství The Criterion Collection, které se zaměřuje na poklady klasické kinematografie. Vedle toho HBO Max vlastní práva na tituly z produkce BBC Studios, se kterým dlouhodobě spolupracují.⁶⁸ Při spuštění bylo na platformě HBO Max k dispozici více jak 700 epizod z produkce této veřejnoprávní britské televize.⁶⁹ Předplatitelé mají možnost sledovat i více jak 50 sezon dětského pořadu *Sezame, otevři se* nebo úspěšné tituly kabelové televize Comedy Central jako například *South Park*.

HBO Max je již od začátku fungování středobodem konverzace o roli kin a VOD platformem v postpandemické době. Na konci roku 2020 totiž WarnerMedia pozměnila kvůli zavřeným kinům plány uvedení dvou svých titulů. Prvním z nich byla adaptace knihy Roalda Dahla *Čarodějnice*, kterou režíroval Robert Zemeckis. Tento film šel v říjnu přímo na VOD bez předchozí distribuce v kinech. O něco očekávanější titul, pokračování superhrdinské *Wonder Woman* s názvem *1984*, si kina vynechat nedovolil. Ale i přesto poněkud kontroverzně startoval ve stejný den jak v kinosálech, tak na HBO Max. Online zůstal k dispozici pouze měsíc. Poté byl film exkluzivně v kinech a to na 31 dní.⁷⁰ Podle Riche Greenfielda z výzkumné společnosti LightShed šlo o zlomový bod ve vztahu mezi kiny a streamovacími platformami. „[*Wonder Woman 1984*] je film s největším rozpočtem v historii, který byl uvedený rovnou na online platformě.“⁷¹

Daleko větší kontroverze vyvolalo rozhodnutí WarnerMedia uvést všechny své další celovečerní filmy v roce 2021 stejným způsobem jako *Wonder Woman 1984*. Premiéra v kinech ve stejný den jako uvedení na HBO Max s následným jednoměsíčním exkluzivním obdobím pro kinaře. Tento krok byl kritizován z mnoha stran. Zvláště i proto, že Warner Bros bylo vnímáno jako to nejprívětivější studio pro kreativní filmové projekty. Dlouholetý spolupracovník Warner Bros., uznávaný režisér Christopher Nolan prohlásil, že toto rozhodnutí „ekonomicky nedává smysl“.⁷² Výkonný ředitel společnosti AT&T John Stankey, která WarnerMedia vlastní, tento krok hájil na konferenci investorů slovy „jde nám o to, vytvořit přechodný moment.“⁷³ Vlajkovou lodí tohoto plánu byla nová adaptace sci-fi klasiky *Duna*, kterou režíroval Denis Villeneuve. Právě on byl jeden z dalších výrazných hlasů, které byly proti. Pro magazín *Variety* napsal otevřený dopis, ve kterém mimo jiné píše: „Můj tým a já jsme věnovali více jak tři roky našich životů, abychom vytvořili unikátní zážitek na velkém plátně. Náš film byl pečlivě připravován, tak aby byl viděn v kině.“⁷⁴ Vedle toho, ale mluvil i o dalších, nejenom technologických aspektech, které tento krok ovlivní. „[Přesun

⁶⁷ AT&T rolls out a new, super-charged streaming service with HBO shows, 'Friends' and more, Todd Haselton, CNBC, 9. července 2019

⁶⁸ Společně koprodukovali například seriál *Jeho temné esence*.

⁶⁹ 'Luther,' 'Doctor Who,' U.K. 'Office' Libraries Head to HBO Max in BBC Deal, Rick Porter, The Hollywood Reporter, 1. srpna 2019

⁷⁰ 'Wonder Woman 1984' Going In Theaters & HBO Max On Christmas Day, Unprecedented For A Superhero Tentpole, Anthony D'Alessandro, Deadline, 18. listopadu 2020

⁷¹ 'Wonder Woman' finds few willing to brave cinemas, Anna Nicolaou, Financial Times, 27. prosince 2020

⁷² tamtéž

⁷³ tamtéž

⁷⁴ *Dune* Director Denis Villeneuve Blasts HBO Max Deal, Denis Villeneuve, Variety, 10. prosince 2020

na VOD] znamená, že *Duna* nebude mít příležitost být výdělečným projektem, pirátství nakonec zvítězí.“⁷⁵ I přes průběžné zprávy, které indikovaly, že by mohlo ještě dojít ke změně, stále platí, že i tento film bude mít premiéru ve stejný den, ve který půjde na HBO Max.⁷⁶ Je otázkou, zda Warner Bros. tento distribuční model zachovají opravdu jenom pro rok 2021, či zda v něm budou pokračovat i v dalších letech.

Koncem roku 2020, čili ani ne 12 měsíců po spuštění HBO Max přestalo nabízet týdenní zkušební dobu zdarma pro potencionální nové zákazníky.⁷⁷ O něco později tento krok následoval i Netflix, jak jsem zmiňoval výše. Důvodem samozřejmě může být i původně neplánované uvedení *Wonder Woman 1984*. Ta měla premiéru 25. prosince. S možností zkušební doby by měl teoreticky skoro každý divák možnost vidět snímek zadarmo, čímž by HBO Max ztratilo jistý prvek exkluzivity.

K napjatým bojům s dalšími konkurenčními VOD platformami došlo ještě před samotným spuštěním, když si HBO Max zajistilo práva na jeden z nejpoblárnějších seriálů, na sitcom *Přátelé*, který tak přebral Netflixu. The Guardian informoval, že HBO Max bylo ochotno zaplatit 425 milionů dolarů za globální práva. Je důležité zmínit, že *Přátelé* a další podobně laděné sitcomy, patří mezi ty nejzásadnější tituly nově budovaných streamovacích platform. Důkazem je i další dohoda v hodnotě 500 milionů dolarů, které Netflix zaplatil za jiný sitcom z prostředí New Yorkských singles a to *Show Jerryho Seinfelda*.⁷⁸ Proč streamovací platformy utrácí sta milióny dolarů za staré sitcomy? Studie TV Time uvádí, že *Přátelé* byli v roce 2018 nejúspěšnějším seriálem na poli binge-watchingu.⁷⁹ Zatímco zpráva Childwise Monitor hlásí, že *Přátelé* byli od roku 2019 „extrémně populární“ mezi dětmi pod 16 let.⁸⁰ Čili mezi diváky, kteří byli sotva na světě, když se seriál začal vysílat. Jako jeden z důvodů Childwise uvádí vzrůstající pocity osamělosti mezi mladými lidmi.⁸¹ Televizní kritik Daniel D'Addario k tomuto fenoménu dodává. „Tyto pořady jsou vystavěny tak, aby byly co nejpříjemnější ke sledování, jsou zábavné a pohodové. Je snadné se na ně divácky naladit.“⁸² Adrian Horton z Guardianu vidí v nákupu starých sitcomů zvláštní ironii. „Nadbytek specializovaných, přesně zacílených titulů z továren bohatých VOD platform má za následek, že se tyto staré seriály, které cílily na široké publikum, stávají hodnotnější a hodnotnější“. Vysokou úspěšnost seriálů jako jsou *Přátelé* nebo americké verze *Kanclu* na VOD platformách potvrzují i čísla analytické společnosti Nielsen, která se zabývá sledovaností. V roce 2019

⁷⁵ tamtéž

⁷⁶ 'Dune' Moves Release Back 3 Weeks, Mia Galuppo, Hollywood Reporter, 25. června 2021

⁷⁷ Hope you weren't planning to watch Wonder Woman 1984 with an HBO Max free trial, Mitchell Clark, The Verge, 4. prosince 2020

⁷⁸ 'The Office' to Leave Netflix in 2020, Stream Exclusively on NBCUniversal's Forthcoming Service, The Hollywood Reporter, Lesley Goldberg, 25. června 2019

⁷⁹ Binge-watching se věnují v jiné části této práce.

⁸⁰ Why TV show 'Friends' is extremely popular among Generation Z, The National News, Katy Gillet, 7. února 2019

⁸¹ Osamělost současných mladých generací je bohužel celosvětový fenomén, který nabýval na velikosti již před pandemií. Why Young Americans Are Lonely, Scientific American, Sian Leah Beilock, 27. července 2020, Dospívající jsou osamělejší než senioři, ukázal výzkum. Aktualně.cz, 9. října 2020

⁸² The last laugh: behind the multimillion-dollar deals to buy old sitcoms, The Guardian, Adrian Horton, 8. října 2018

byly tyto dva seriály nejsledovanějšími tituly na Netflixu.⁸³

Podle neoficiálních informací by HBO Max mohl vstoupit na český trh někdy v průběhu roku 2022. V létě 2021 se začaly objevovat inzerce práce na pozice v oddělení pro Českou republiku.⁸⁴

⁸³ Licensed Shows Dominate Netflix Viewing, Media Post, Alex Weprin, 8. Května 2019

⁸⁴ Warner Media Careers, Czech Copywriter - HBO Max,
https://warnermediacareers.com/global/en/job/187893BR/Czech-Copywriter-HBO-Max?utm_campaign=jobs_on_facebook&utm_source=jobs_on_facebook&utm_medium=organic

3.6. Apple TV+

Disney+ nebyl jediným ambiciózním subjektem, který vstoupil na VOD trh v listopadu 2019. Svou vlastní platformu totiž spustila společnost Apple, která společně s Amazonem patří mezi pět technologických gigantů v USA.⁸⁵ V roce 2020 překročil Apple jako první firma v historii Spojených států hodnotu, která činí víc jak 2 biliony dolarů.⁸⁶ Finance tedy na konkurování ostatním službám Apple TV+ rozhodně má. Apple nastavil cenu služby v USA na necelých pět dolarů na měsíc a v současnosti je dostupná ve více jak stovce zemí po celém světě.⁸⁷ Je poměrně těžké dopracovat se ke statistikám, které by ukazovaly na počet uživatelů, kteří mají Apple TV+ předplacené. Apple poskytuje pouze celkový počet lidí, kteří si platí všechny jejich rozdílné služby jako je třeba Apple Music. Toto číslo se v roce 2021 pohybovalo kolem 700 milionů, což nám neřekne takřka nic ohledně počtu pro Apple TV+.⁸⁸ Některé agentury jsou však schopny dodat alespoň některé statistiky.

V současnosti patří mezi nejpoblárnější pořady Apple TV+ seriál *Ted Lasso*, který je adaptací krátkých komediálních skečů z pořadu Saturday Night Live. Za rok 2021 byl *Ted Lasso* nominován ve 20 kategoriích na televizní ceny Emmy. Právě skrze tuto úspěšnou sérii se pokusila společnost Parrot Analytics propracovat k tomu, jaký podíl na streamovacím trhu Apple TV+ má. Podle nich byla druhá sezóna seriálu *Ted Lasso* 24. července 2021, druhým nejžádanějším pořadem na poli VOD služeb v USA.⁸⁹ Tím prvním byl *Loki* z produkce Disney+. Musíme samozřejmě brát v potaz, že 24. července byl druhým dnem po premiéře druhé sezóny *Teda Lassa*. Pozoruhodný je i jejich další výzkum, ohledně podílu původního obsahu na streamovacím trhu. Podle Parrot Analytics má Netflix podíl ve výši 48,3%. Druhé je Prime Video na 12,7%. Následuje Disney+ s 7,3%. HBO Max, Hulu a Apple TV+ měli všichni kolem pěti až šesti procent. Z uveřejněných dat zaostával Paramount+ s podílem 2,7%.⁹⁰

Krom *Teda Lassa* a relativně úspěšného seriálu *The Morning Show*, který také získal cenu Emmy, Apple TV+ poněkud zaostává za svými konkurenty, co do počtu originálního obsahu. To se, ale společnost postupně snaží změnit. Podařilo se jim nalákat známou televizní osobnost Oprah Winfrey nebo moderátora Jona Stewarta, jejichž nové publicisticky zábavné pořady jsou součástí nabídky Apple TV+. Další výraznou akvizicí je Alfonso Cuarón, který s Applem uzavřel v roce 2019 exkluzivní smlouvu. Podle zpráv magazínu Hollywood Reporter Apple nabídl mexickému režisérovi nejvíce peněz ze všech streamovacích společností, které měly zájem.⁹¹ Cuarón tak přechází od jednoho streamovacího giganta k druhému. Dalším kdo vyměnil Netflix za Apple je Martin Scorsese. Jeho nový film *Killers of the Flower Moon* bude distribuován ve spolupráci mezi Paramount Pictures a Apple TV+. Podobně bude uvedena i nová shakespearovská adaptace Joela Coena. Po nasazení do kin produkční společností A24 bude *Macbeth*

⁸⁵ Zbylé tři tvoří Google, Facebook a Microsoft.

⁸⁶ Apple Becomes First US Company Worth More Than 2 Trilion, Forbes, Sergei Klebnikov, 19. srpna 2020

⁸⁷ Webové stránky Apple, Availability of Apple Media Services

⁸⁸ How Many People Are Watching Apple TV+ Anyway?, Chris Lindahl, 21. července 2021, IndieWire

⁸⁹ tamtéž

⁹⁰ tamtéž

⁹¹ Alfonso Cuarón Inks Apple TV Overall Deal, Lesley Goldberg, Hollywood Reporter, 10. října 2019

k dispozici na Apple TV+.⁹² Ambiciózním krokem je i hraná adaptace populárních sci-fi románů *Nadace* spisovatele Isaaca Asimova, jehož seriálová podoba bude mít premiéru v září roku 2021. Další významným autorem, který přibyl do portfolia této VOD platformy je režisérka Sofia Coppola a její snímek *V úskalí*, který měl před umístěním na internet limitovanou kinodistribuci. Kriminální drama *Cherry* režisérů Antonyho a Joea Russových bylo také zakoupeno společností Apple. I *Cherry* měla omezenou kinodistribuci, tzv. okno mezi premiérou v kinech a uvedením na Apple TV+ bylo 14 dní dlouhé. Snaha o vytváření exkluzivního originálního obsahu, který je pro každou streamovací službu zásadní, je u Apple TV+ zřejmý. I přes vysoký kapitál však postrádá široký katalog, který by jejich nové exkluzivní tituly vhodně doplnil.

⁹² Apple Original Films & A24 Partner On Awards Season Joel Coen-Directed Frances McDormand-Denzel Washington Drama 'The Tragedy Of Macbeth, Mike Fleming Jr., Deadline, 12. května 2021

3.7. Peacock

Film *Trollové: Světové turné* původně nespadal přímo pod ani jednu z výše zmiňovaných online platforem. Jedná se však o jeden ze zásadních titulů, který změnil panorama současné distribuce. *Trollové 2*, jak je tento film někdy označován byl produkován společností DreamWorks Animation, která spadá pod studio Universal Pictures. *Trollové: Světové turné* patří mezi ty úplně první velkorozpočtové studiové projekty, které byly distribuovány ve stejný den v kinech a online zároveň. Datum uvedení bylo 10. dubna 2020. Je důležité zmínit, že film nebyl pro online sledování dostupný v rámci předplatného na jednotlivých platformách. Místo toho musel divák zaplatit vstupenku nad rámec poskytované služby. Šlo o částku 19,99\$. Což je takřka dvojnásobek průměrné ceny vstupenky do kina v USA v roce 2019, jak uvádí data společnosti Statista.⁹³ Strategie se však podle všeho vyplatila. Zpravodajský web Deadline uvádí, že za 19 dní od online uvedení, snímek vydělal více jak 95 milionu dolarů.⁹⁴ Podle zdrojů stejného magazínu měl film v kinech (a autokinech) během 9 týdnů tržbu ve výši pouhých tří milionů dolarů.⁹⁵ Musím však dodat, že šlo o velmi omezené uvedení, tou dobou probíhala tzv. první pandemická vlna.

Jednou z klíčových osobností, která stojí za rozhodnutím uvést *Trollové: Světové turné* simultánně v kinech a na VOD platformách je ředitel mediální skupiny NBCUniversal⁹⁶ Jeff Shell. Právě ten byl kritizován za to, že toto plánované uvedení nebylo předem vůbec komunikováno s kinaři. Dvě franšizy kinosálů AMC Theaters a Regal Cinemas dokonce vydaly prohlášení, kde se distancovaly od budoucích uvedení filmů z produkce Universal Pictures.⁹⁷ Netrvalo to však dlouho a nakonec došlo k dohodě. AMC Theatres a Universal se shodli na snížení časového okna mezi vypuštěním filmu do kin a následně na VOD. A to z klasických 90 dní na 17.⁹⁸

Kontroverzní krok s uvedením *Trollové: Světové turné* však nevybočoval z dlouhodobé strategie společnosti NBCUniversal.⁹⁹ Již v lednu 2019, čili celý rok před vypuknutím celosvětové pandemie, vyšlo oznámení o plánovaném spuštění jejich vlastní originální VOD platformy s názvem Peacock. Premiéra *Trollů 2* se pod značkou Peacock ještě neodehrála, ale jenom o pár měsíců později, v červnu 2020 byla tato streamovací služba spuštěna. V červenci roku 2021 Peacock

⁹³ Average ticket price at U.S. movie theaters from 1980 to 2019, Statista, <https://www.statista.com/statistics/187081/average-ticket-price-at-north-american-movie-theaters-since-1980/>

⁹⁴ 'Trolls World Tour': Universal PVOD Experiment Racks Up Near Estimated \$100M To Date, Anthony D'Alessandro, Deadline, 28. července 2020

⁹⁵ 'Trolls World Tour' Continues To Lead Domestic Box Office In 9th Weekend, Crosses \$3M, Anthony D'Alessandro, Deadline, 8. června 2020

⁹⁶ Jedná se o velkou mediální skupinu, pod kterou krom studia Universal Pictures spadá i televize NBC nebo společnost Sky Group.

⁹⁷ Regal Owner Cineworld Chimes In On 'Trolls World Tour' Controversy: "We Will Not Be Showing Movies That Fail To Respect The Windows", Nancy Tartaglione, Deadline, 29. dubna 2020

⁹⁸ Universal & AMC Theatres Make Peace, Will Crunch Theatrical Window To 17 Days With Option For PVOD After, Anthony D'Alessandro, Deadline, 28. července 2020

⁹⁹ Je dobré zmínit, že mediální skupina NBCUniversal spadá pod obří konglomerát Comcast. Vedle NBCUniversal, kam spadá televizní síť NBC a zmiňované hollywoodské studio Universal Pictures, patří Comcastu také britská mediální společnost Sky nebo telekomunikační firma Xfinity.

uvedl, že má 54 milionů předplatitelských účtů.¹⁰⁰ Číslo Peacocku letos poměrně vzrostlo i díky tomu, že vlastní práva na letošní olympijské hry v Tokiu.¹⁰¹ Vedle dalších streamovacích platforem, Peacock poněkud ztrácí co do počtu narativního obsahu. Jejich původní seriálová tvorba zatím moc rozruchu neudělala. Avšak výrazným krokem je jejich akvizice americké adaptace sitcomu *Kancl*, který jsem již v této práci zmiňoval v souvislosti s jeho popularitou. Tento seriál dokonce v březnu roku 2021 nabízeli skrze svou platformu na omezenou dobu zdarma.¹⁰² Jejich filmový katalog nabízí některé pozoruhodné filmové tituly, jako je třeba série adaptací s *Harry Potterem*, filmy Alfreda Hitchcocka nebo kriminálku Wenera Herzoga *Špatnej polda* s Nicolasem Cagem.

¹⁰⁰ The Olympics has helped to boost the Peacock streaming platform., Edmund Lee, New York Times, 29. července 2021

¹⁰¹ Faktorem je i vysoký počet medailí pro americké atlety.

¹⁰² All Nine Seasons Of 'The Office' Currently Streaming For Free On Peacock, Matt Grobar, Deadline, 18. března 2021

3.8 Paramount+

Pozoruhodný případ skýtá služba Paramount+. Tato streamovací platforma, která patří mediální společnosti ViacomCBS byla spuštěna již v roce 2014. Čili poměrně s velkým předstihem oproti jiným konkurentům na trhu. Tehdy však fungovala ještě pod názvem CBS All Access. Název dobře vypovídá o charakteru služby. Byla to streamovací platforma, která nabízela obsah své domovské televizní stanice na internetu. Číslo nebylo ani v roce 2018 nijak oslnivé. Média tehdy psala o vysokém nárůstu předplatitelů, díky vysílání živého přenosu cen Grammy nebo nového seriálu ze světa Star Trek.¹⁰³ Šlo o něco přes dva miliony předplatitelů, což v konkurenci s čísly Netflixu není moc. Po fúzi ViacomCBS, která proběhla o rok později, došlo k oznámení o změně názvu na Paramount+. V nové podobě byla služba spuštěna v březnu roku 2021. ViacomCBS o dva měsíce později hlásil, že jejich služby mají dohromady 36 milionů předplatitelů.¹⁰⁴ Do tohoto čísla se však počítají i další streamovací značky jako je Showtime nebo BET+. Trháky studia Paramount jako jsou vysoko rozpočtová pokračování *Mission Impossible* nebo *Top Gun* budou uvedeny na Paramount+ 45 dní po premiéře v kinech.¹⁰⁵ Kromě nových filmů domovského studia bude mezi nejžhavější tituly Paramount+ patřit například animovaný seriál *South Park*. ViacomCBS uzavřelo s tvůrci v srpnu 2021 smlouvu za 900 milionů dolarů. Tato částka odpovídá čtrnácti novým filmům a pěti novým seriálům. Bude toho opravdu hodně. Zajímavé je, že všechny starší epizody *South Parku* najdou potenciální předplatitelé na konkurenčním HBO Max.

Paramount+ zatím není dostupný v Evropě. To by se ale mělo brzy změnit. Ve spolupráci s britskou společností Sky Group bude Paramount+ v příštím roce k dispozici ve vybraných evropských zemích.¹⁰⁶ Doplní tak Severní Ameriku, Latinskou Ameriku, Skandinávii a Austrálii, kde Paramount+ již působí.

¹⁰³ The Grammys gave CBS All Access its second-biggest day for signups yet, Sarah Perez, Tech Crunch, 29. ledna 2018

¹⁰⁴ Paramount Plus Leads Quarterly Gain Of 6M Streaming Subscribers As ViacomCBS Beats Wall Street Estimates, Dade Hayes, Deadline, 6. května 2021

¹⁰⁵ New 'Pet Sematary' and 'Paranormal Activity' Films Headed to Paramount+, Brian Welk, The Wrap, 24. února 2021

¹⁰⁶ ViacomCBS joins forces with Sky to launch Paramount+ in Europe, Davide Abbatescianni, Cineuropa, 10. srpna 2021

3.9 Sony, Youtube a další

Zatím dostaly prostor všechna hollywoodská studia s místem v asociaci MPA, kromě jednoho, které sídlí v Tokiu. Sony Pictures momentálně žádnou vlastní VOD platformu neplánují. Dlouhodobě to potvrzují i vyjádření ředitele společnosti Toma Rothmana.¹⁰⁷ Studio Sony Pictures se rozhodlo, že bude místo toho investovat do svého originálního obsahu. A zatím se zdá, že by mohlo jít o dobrou strategii. V roce 2021 Sony Pictures uzavřelo dvě významné dohody o nákupu práv k jejich originálním titulům. První obchod proběhl již v dubnu s Netflixem a jde o prodej práv v délce pěti let za téměř dvě miliardy dolarů. Ta druhá dohoda, která byla uzavřena s Disney, má hodnotu téměř tří miliard dolarů.¹⁰⁸ Tím však jejich působení na VOD trhu nekončí. Sony letos získalo zajímavou akvizici v podobě streamovací platformy Crunchyroll, kterou vlastnilo AT&T za necelých 1,2 miliardy dolarů.¹⁰⁹ Crunchyroll je americká VOD platforma, která se zaměřuje na žánr anime. V létě roku 2020 zveřejnila služba Crunchyroll zprávu, podle které disponuje třemi miliony předplatitelů.¹¹⁰ V případě takhle vyhraněné služby samozřejmě nedává smysl restrukturalizovat její obsah. Sony z Crunchyroll nechce vytvořit další Netflix, spíš jde o zavedenou, dobře fungující službu, jejíž čísla rostou a tím pádem může být zajímavou akvizicí pro jejich mediální portfolio.¹¹¹ Neměl bych opomenout fakt, že Sony Pictures je součástí technologického konglomerátu, který se zaměřuje na výrobu televizí a dalších domácích spotřebičů. Je například výrobcem herní konzole PlayStation, která má společně s Xboxem společnosti Microsoft na tomto trhu takřka monopolní postavení. Jejich strategie je tak jasná. Do těžkého souboje na poli streamovacích gigantů se vůbec nepouští a místo toho se zaměřují na výrobu obrazovek a vlastních filmů a seriálů, které pak mohou dobře prodat.

Zvláštní místo v panoramatu dění na trhu streamovacích platformách samozřejmě zaujímá Youtube. Tato nesmírně populární stránka s prvky sociální sítě, stránky pro nahrávání videí a VOD platformy patří technologickému gigantovi Google. Youtube je dlouhodobě zdarma, už od roku 2014 však společnost koketovala s myšlenkou zpoplatnění prémiových služeb. Po několika změnách jména a značky se název služby ustálil na Youtube Premium, která funguje souběžně s klasickým Youtube. Z pohledu jiných VOD služeb jako je třeba Netflix je Youtube Premium více hybridního charakteru. Za předplatné má totiž uživatel k dispozici i Youtube Music.¹¹² Samotný obsah je také trochu jiného charakteru. Youtube Premium nabízí převážně exkluzivní videa populárních uživatelů. V nedávných letech však Youtube Premium začal tvořit i vlastní narativní obsah. Asi největší úspěch zaznamenal seriál *Cobra Kai*, který navazuje na filmovou sérii z osmdesátých let *Karate Kid*.¹¹³ Vedle toho produkuje velkou šíři různých typů seriálů, od dramatických, přes komediální po animované a dokumentární série. Na poli celovečerních filmů se zatím moc neangažuje. Výjimkou je *Viper Club* se Susan Sarandon, který měl premiéru na festivalu

¹⁰⁷ Sony Pictures Gained Ground in Streaming Wars With Historic Licensing Deals at Netflix and Disney, Matt Donnelly, Variety, 19. května 2021

¹⁰⁸ tamtéž

¹⁰⁹ Sony's Funimation Global Group Completes Acquisition of Crunchyroll from AT&T, Alex Mateo, Anime News Network, 9. srpna 2021

¹¹⁰ Crunchyroll Crosses Three Million Subscribers, Crunchyroll, 28. července 2020

¹¹¹ Is there room for small, niche streaming service?, Julia Alexander, The Verge, 25. Ledna 2021

¹¹² Hudební aplikace, která je konkurentem populárního Spotify.

¹¹³ Není bez zajímavosti, že práva pro tento seriál zakoupil Netflix. V současnosti je dostupný i na české verzi.

v Torontu. Zatím to vypadá, že se ani nesnaží o akvizice. Výjimkou budiž mexické drama *Muzeum* oceněné v Berlinale. Youtube Premium hlásilo ve třetím čtvrtletí roku 2020 30 milionů předplatitelů.¹¹⁴ Počítají však i ty, kteří si platí pouze Youtube Music.

Jedním z nejzajímavějších přírůstků na VOD trhu byla služba Quibi. Ta nabízela svůj vlastní obsah přímo na displeje mobilních telefonů. Quibi je zkratka pro quick bites což by se dalo přeložit jako jednohubky. Těmito slovy chtěla definovat svůj revoluční formát krátkých, desetiminutových epizodických příběhů. Silnou stránkou měla být možnost sledovat tyto pořady buď v horizontální, nebo vertikální poloze a mít tak možnost obraz vždy jedním směrem rozšířit. Firma, kterou založil producent Jeffrey Katzenberg a jejíž výkonnou ředitelkou byla Meg Whitman, získala investice ve výši jednoho bilionu dolarů od hollywoodských studií jako je Sony, Disney nebo od multimediálních korporací ViacomCBS nebo Alibaba Group. Quibi po svém spuštění uvedlo několik velkých jmen a s nimi spojených pořadů. Patřil mezi ně Steven Spielberg a jeho horor *After Dark*, který byl k dispozici pouze v nočních hodinách, cestovatelská série se Zacem Efronem nebo pokračování komediálního seriálu *Reno 911!*. Projekt se však velmi záhy po spuštění v dubnu 2020 ukázal jako neudržitelný a ukončil svou činnost ani ne šest měsíců poté. Služba měla tou dobou zhruba půl milionu předplatitelů.¹¹⁵ Zakladatel Katzenberg neúspěch přičítal pandemii.¹¹⁶

V tomto přehledu jsem se prozatím věnoval převážně dění na západě. Neměl bych však opomenout, že nástup silných VOD platforem probíhá i jinde ve světě. Zmínit bych měl alespoň velkou čínskou trojku, jak jsou označovány platformy iQiyi, Youku a Tencent Video. Článek Nikki Sun, který se objevil ve Financial Times popisuje, jak se velké čínské streamovací společnosti zaměřily na výrobu původního obsahu, podobně jako třeba Netflix. A nese jim to ovoce.¹¹⁷ Čínská společnost Baidu, která mimo jiné disponuje druhým nejrozšířenějším internetovým vyhledávačem na světě, stojí za platformou iQiyi. Ta v prvním čtvrtletí roku 2021 dosáhla na 105 milionů předplatitelů a je dostupná po celém světě. Youku, které prozatím funguje pouze v Číně, patří jinému gigantovi a to konglomerátu Alibaba. Alibaba patří mezi největší firmy na světě to hlavně díky svému online obchodu. Číslo ohledně Youku nejsou k dispozici, ale Alibaba hlásí, že počet předplatitelů v loňském fiskálním roce vzrostl o 35 procent. Tencent Video, který Nikki Sun označuje za největší VOD platformu v Číně má předplaceno 125 milionů uživatelů. Tencent Video je populární i v Indonésii, Bangladéši, na Filipínách nebo Jižní Koreji. Na západě zatím dostupný není. Tato velká čínská trojka vyrábí obsah, který je u nás na západě standardizovaný. Ať už jde o seriály s půlhodinovými či hodinovými epizodami nebo celovečerní filmy. Novinářka Nikki Sun však tyto společnosti označuje, jako ty, které se zaměřují na „dlouhý obsah“. A to proto, že v Číně a jinde v Asii jsou široce rozšířené dvě platformy - Kuaishou a Bilibili. Některé aspekty těchto služeb se podobají sociálním sítím. Krátká videa od uživatelů, se zde setkávají s originálním

¹¹⁴ YouTube now has 30m music and premium subscribers globally, Musically, 30. října 2020

¹¹⁵ Quibi Is Shutting Down Barely Six Months After Going Live, Benjamin Mullin, Joe Flint a Maureen Farrell, Wall Street Journal, 22. října 2020

¹¹⁶ Jeffrey Katzenberg Blames Pandemic for Quibi's Rough Start, Nicole Sperling, New York Times, 11. května 2020

¹¹⁷ Alibaba, Baidu and Tencent learn Netflix lessons in content fight, Nikki Sun, Financial Times, 9. června 2021

obsahem, který vyrábí sama platforma.¹¹⁸ Data asociace China Netcasting Services prozrazují, že pokud se bavíme o podílu na trhu, v Číně vede tzv. krátký obsah, následovaný dlouhým obsahem. Na třetím místě jsou živé přenosy uživatelů.¹¹⁹ V Číně tedy také probíhá velký nárůst streamovacích platforem. Avšak krom veřejných projekcí soupeří také s uživatelsky tvořeným obsahem.

¹¹⁸ Nutno říct, že obě tyto platformy cílí z velké části na živé přenosy uživatelů. Obě služby jsou populární především u hráčů video her.

¹¹⁹ Alibaba, Baidu and Tencent learn Netflix lessons in content fight, Nikki Sun, Financial Times, 9. června 2021

4. Historičtí konkurenti veřejné projekce

Velký nástup streamingových gigantů v čele s Netflixem není zdaleka první vážnou hrozbou, která postihla kinematografii a veřejné projekce. Historie ukazuje, že klasické kinosály se dokázaly vypořádat s podobně významnými technologickými změnami už několikrát.

4.1 Konkurent prvních veřejných projekcí

Od legendární projekce bratří Lumiérů v roce 1895 se koncept sledování pohyblivých obrázků v počátcích kinematografie ustálil na již tradiční hromadné projekce v prostorech s jevištěm a hledištěm. Avšak i tato forma představení měla v začátcích kinematografie svou konkurenci. Alternativu nabízel Kinetoskop amerického vynálezce a průmyslníka Thomase A. Edisona. Jeho prototyp byl uveden již v roce 1891. Nešlo o klasickou projekční technologii, film v délce padesáti stop se místo toho promítal ve smyčce skrze rotující kotouč prosvětlený žárovkou.¹²⁰ Kinetoskop byl sestaven tak, aby film mohl v daném momentu sledovat pouze jeden divák nakloněný přes přístroj. V roce 1896 se Edison rozhodl přejít z ekonomických důvodů na tradiční hromadné projekce.

4.2 Televizní vysílání

Po druhé světové válce zažila americká společnost řadu změn. Ani ne padesát let po prvním kinematografickém představení se totiž objevila televize. Jak píše Kristin Thompsonová a David Bordwell ve své knize Dějiny filmu „V roce 1954 Američané vlastnili 32 milionů přijímačů a koncem dekády už mělo televizi devadesát procent domácností“¹²¹. Právě televize způsobila, že mezi roky 1947 a 1957 poklesly zisky filmového průmyslu o 74 procent.

První televize disponovaly malou černobílou obrazovkou, přenos byl často slabý a nezřetelný. Filmový průmysl proto na nástup televize reagoval tím, že zvýšil technickou kvalitu svých děl. Proto byly nové filmy v kinech po nástupu televizi „širší a barevnější“ jak píše Thompsonová s Bordwellem. Na začátku padesátých let vzrostl v USA poměr barevných filmů z celkové produkce z dvaceti procent na celou polovinu.¹²² Ačkoliv kinematografie experimentovala s širokými obrazovými formáty již během němé éry, jejich průlom nastal právě až v padesátých letech.

Velkolepým systémem byla Cinerama. Ta promítala na plátno obraz ze tří projektorů na zakřivené plátno. Snímek *This Is Cinerama* začal v klasickém 1,33 formátu krátkou přednáškou o evoluci příběhů vyprávěných obrazem, od jeskynních maleb po němý film. Poté se však plátno roztáhlo a diváci byli oslněni plným zážitkem formátu 2,65:1. Nebyl to film v tradičním narativním smyslu, místo toho nabízel přehlídku spektakulárních sekvencí, projížďku gondolou v Benátkách, přelety po amerických kaňonech nebo záběry z adaptace Verdiho opery. Tento titul se hrál pouze v jediném kině v New Yorku a to za prémiové vstupné. Za dva roky vydělal takřka pět milionů dolarů. Cinerama a další širokoúhlé formáty pracovaly i s propracovanějším zvukem, který

¹²⁰ Národní technické muzeum, Kinetoskop

¹²¹ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 336, 337

¹²² tamtéž

disponoval větším počtem kanálů než kdy dříve. Právě zvuk byl vedle barvy a šířky obrazu další technologickou zbraní v boji proti televizi.

V reakci na nástup televize se znovu objevil systém 3D, někdy označovaný jako stereoskopický film. První 3D filmy se objevovaly již v němém éře, kde fungovaly hlavně jako atrakce.¹²³ V padesátých letech zaznamenal ohlas snímek *Bwana devil*, režiséra Arch Obolera, který vyrobila společnost Gulu Productions. *Bwana devil* se promítal ze dvou pásů, které se navzájem překrývaly. Polarizační brýle pak divákům navodily vjem obrazové hloubky. Na úspěch tohoto titulu chtěla navázat i velká studia, například Warner Bros. s jejich *Vraždou na objednávku* režiséra Alfreda Hitchcocka. Poblouznění diváků z 3D však trvalo podle Thompsonové a Bordwella pouze dva roky. Systém 3D se na přelomu první dekády nového tisíciletí ještě vrátil. Ale v současnosti se zdá, že je tento trend opět na ústupu.¹²⁴

Zato další inovace na svoje plnohodnotné zapojení do hlavního proudu filmové distribuce stále čeká. Systémy Aromo-Rama či Smell-O-Vision se v roce 1958 pokusily zapojit do filmů čichové smysly. Nutno říct, že se nesetkaly s úspěchem. Některé diváky během projekcí rušily zvuky unikajících plynů. Další si zase stěžovali na slabou vůni, což se projevovalo tím, že pak během projekcí hlasitě čichali ve snaze zachytit vůni. Podle deníku Los Angeles Times, který se v retrospektivním článku tomuto fenoménu věnoval, se podařilo tyto neduhy celkem rychle vyřešit po několika projekcích.¹²⁵ Ovšem reputace tohoto experimentu byla už mezitím nadobro zničena.

Před nástupem televize byly zpravodajské týdeníky tradiční součástí filmových projekcí. Brzy se však ukázalo, že televizní zpravodajství je daleko efektivnější. Kina tak ztratila svou zpravodajskou hodnotu a musela své snahy přesunout jiným směrem. Animované grotesky se udržely v kinech déle, podle Thompsonové s Bordwellem byly součástí filmových programů ještě dvacet let po druhé světové válce. Avšak jejich trvalý přesun do televizních programů byl nevyhnutelný. Disney v roce 1954 podepsal smlouvu s televizí ABC, kdy se zavázal pro výrobu týdenního pořadu *Disneyland*, který běžel pod různými názvy další desítky let. Společnost UPA, která produkovala filmy s postavičkami Mr. Magoo nebo Geraldem McBoing Boingem byla v roce 1959 prodána s cílem vyrábět své pořady pro televizi.

Do televizní tvorby se začala zapojovat i další hollywoodská studia. Producenti totiž rychle pochopili, že mohou televizím dodávat své starší tituly. Začátkem padesátých let byl program televizních stanic tvořen z třetiny béčkovými tituly od méně prestižních studií, jako byly například Republic nebo Monogram.¹²⁶ Některá studia fungovala i jako přímý výrobce TV pořadů. Studio Columbia předělalo své oddělení krátkých filmů Screen Gems na televizní výrobu již v roce 1949. Pokles zisků znamenal i snížení počtu produkcí, studia proto začala pronajímat své kapacity televizí. Díky tomu se jim mohly vrátit některé ztráty způsobené novou konkurencí.

V předtelevizní éře byla studiová produkce zaměřená převážně na filmy pro celou rodinu. Část producentů na novou konkurenci reagovala tím, že začala svými filmy cílit na specifickou diváckou skupinu. 50. léta tak přinesla trend snímků pro

¹²³ Stereoscopic cinema & the origins of 3D film 1838-1952, Ray Zone, The University Press of Kentucky, 2007

¹²⁴ With decline in 3D Box Office Revenues is 3D dead?, James Garbett, Entertainment Focus, James Garbett, 7. září 2019

¹²⁵ The Lingering Reek of Smell-O-Vision, Smith, Martin J.; Kiger, Patrick J, 5. února 2006

¹²⁶ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 341

mladistvé. Zacílení na specifické publikum se však odrazilo i na programech určité skupiny kin. Ve větší míře se začaly objevovat kinosály, které se zaměřovaly na projekce zahraničních titulů. Velký vliv na to měli i váleční veteráni, kteří zažili druhou světovou válku v Evropě, a kteří měli o zahraniční filmy zájem. Počet vyrobených amerických titulů kvůli televiznímu vysílání klesal a i kvůli nízkým nákladům na koupi práv zažil program těchto progresivních kin nárůst zahraničních snímků. Tyto filmy navíc neuváděla televize, což byla další výhoda pro kina. V první vlně těchto zahraničních titulů šlo například o snímky poválečného neorealismu. Artkina se však stala místem i pro snímky, které měly díky volnějším zákonům v domovských zemích odvážnější erotické prvky. Podle Thompsonové s Bordwellem vzrostl počet podobně zaměřených artkin mezi padesátými a šedesátými lety minimálně o pět set.¹²⁷

Období poklesu tržeb filmového průmyslu pomohlo i k nárůstu fenoménu autokin. Zapříčinil to souběh několika faktorů. Americká poválečná ekonomika prosperovala, což se projevilo mimo jiné tím, že se zvýšil počet domácností, které si mohly pořídit auto a dům na předměstí. Mnoho diváků se tak ocitlo na krajích města, daleko od center, kde kina tradičně sídlila. Provoz autokin byl díky laciným pozemkům za hranicemi města, nenáročný. A pro obyvatele předměstských částí byly autokina samozřejmě lokačně přístupnější. Levný provoz a program skládající se převážně ze starších titulů znamenal také nízké vstupné. Někdy se hrály v rámci jednoho vstupné dva či tři filmy. Samozřejmě nesmíme opomenout ani unikátní aspekt intimity, které autokina poskytovala náctiletým na romantických schůzkách. Díky specifickému provozu autokin, kdy lidé mohli z aut vycházet a volně se pohybovat, mívali kinaři vyšší tržby z prodaného občerstvení, než v klasicky řešených kinosálech. Ještě v roce 1945 zaznamenali Thompsonová s Bordwellem sotva dvacítku autokin. O deset let později to byly čtyři tisíce. Autokina měla v 50. letech na svědomí až dvacet pět procent z tržeb filmového průmyslu.¹²⁸

Kinematografie dostala v poválečné době těžkou ránu, ale i tak se jí podařilo konkurovat a přizpůsobit. Studia začala více pracovat na dalších aktivitách, jako byly zábavní parky nebo prodej zboží. Kinaři zase začali více cílit na jednotlivé demografické skupiny. Ať už šlo o náctileté, řidiče nebo intelektuály. Filmová produkce však upadala. Ve třicátých letech distribuovala studia přes 500 titulů ročně, píše Thomsonová s Bordwellem. V šedesátých letech to bylo už pouze 150.¹²⁹ Kinematografie se už nikdy nevrátila na tu nejvyšší úroveň návštěvnosti v předtelevizní éře.

4.3 Příchod nosičů, od VHS po Blu-ray

Další přelom v domácím sledování nastal koncem sedmdesátých let, když dvě japonské firmy uvedly na trh své první domácí videopřehrávače. Sony představilo svůj systém Betamax již v roce 1975, firma Matsushita přišla o rok později s VHS.¹³⁰ Nástup videokazet přinesl lidem doma nové možnosti sledování. Mohli si nahrát na kazetu své oblíbené filmy, které si pak mohli pustit, kolikrát budou chtít. A navíc bez reklam. To se samozřejmě Hollywoodu nelíbilo. Studia Disney a MCA/Universal podaly žalobu, která požadovala úplný zákaz videorekordérů. Kopírování totiž podle jejich právníků porušovalo autorská práva. Soudy trvaly několik let, než bylo v lednu 1984 definitivně rozhodnuto o legalizaci kazetových

¹²⁷ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 341

¹²⁸ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 341

¹²⁹ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 341

¹³⁰ Zkratka pro Video Home System

rekordérů. Následkem soudního rozhodnutí začaly prodeje videorekordérů stoupat. Mezi roky 1983 a 1984 šlo o nárůst ze sedmi milionů na sedmáct milionů prodaných zařízení.¹³¹ Ukázalo se však, že hollywoodská studia se strachovala zbytečně. Číslo návštěvnosti kin totiž zůstala víceméně stejná, nový kazetový trend na ně neměl vliv.¹³² Podobně jako u prodeje titulů ze studiových archivů do televizních programů v padesátých letech, se totiž trh s videokazetami ukázal pro studia jako ekonomicky výhodný. Vznikala tak specializovaná oddělení uvnitř jednotlivých studií, která měla na starosti výrobu a distribuci videokazet. Byl to další způsob jak vydělat na starších titulech z obsáhlého katalogu. Podle Thompsonové s Bordwellem však prodej videokazet fungoval i u nových prémiových titulů. Studio Paramount vydalo rok po premiéře, *Top Gun* na VHS nosiči. Už tak velmi úspěšný film vydělal na prodeji kazet v prvním týdnu 40 milionů dolarů. Což byla celá třetina toho, co vydělal v kinech.¹³³ Pro distributory se tak jednalo o další kanál, kde můžou své tituly šířit. Filmová studia měla v roce 1987 celou polovinu příjmů z prodeje a půjčování svých titulů na videokazetách. Tento způsob distribuce dokázal leckdy vydělat víc než klasická kino projekce.¹³⁴ To přispělo k produkci nízkorozpočtových snímků menších nezávislých producentů a firem, které cílily na trh s videokazetami koncem osmdesátých let.

Fenomén videokazet začal stagnovat zhruba deset let od soudního procesu, který je uznal legálními. Tedy zhruba v polovině devadesátých let. Začalo se objevovat více titulů, než byli diváci schopni zkonsumovat. Firmy zaměřené na půjčování kazet začaly být tou dobou ztrátové. Brzy se však objevila nová technologie: DVD. Digital Versatile Disc lákal hlavně svou vyšší obrazovou a zvukovou kvalitou. Společný technologický standard tohoto formátu v kooperaci odsouhlasily firmy Toshiba-Time Warner a Sony-Philips. Od nástupu na americký trh v roce 1997 se během čtyř let prodalo třicet milionů DVD přehrávačů a přes devět miliard disků. Podobně jako sběratelé vinylových LP desek, kteří začali po nástupu CD nosičů své sbírky znovu od začátku, své oblíbené snímky na novém formátu chtěli i filmoví fanoušci. Vedle vyšší kvality nabízel formát DVD nosičů prostor pro bonusový obsah. DVD tak neobsahovalo pouze film, ale i přidanou hodnotu v podobě rozhovorů s tvůrci, vystřižených scén, nepovedených záběrů nebo třeba zvukové stopy s komentářem režiséra. Thompsonová s Bordwellem uvádějí jako jeden z případů animovaný film *Shrek*, jehož DVD obsahovalo přes 11 hodin (sic!) bonusového obsahu.

Formát DVD pomohl rozšířit fenomén speciálně orientovaných distribučních společností jako je například The Criterion Collection, což je zavedená značka, která se zaměřuje na vydávání filmových klasik na přenosných nosičích. V polovině osmdesátých let začal Criterion prodávat své tituly na laserdiscích.¹³⁵ Zlom však nastal s příchodem dostupných DVD nosičů. Od té doby se dostal Criterion do podvědomí jako důležitá součást filmové edukace ve Spojených

¹³¹ University of Michigan, The Betamax Case, <http://www.umich.edu/~evideo/beta2.html>

¹³² Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 708

¹³³ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 708

¹³⁴ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 708

¹³⁵ Laserdisc byl technologický předchůdce DVD. Dalo by se říct, že to byl současník VHS a Betamax formátů. Od těch se lišil vysokou kvalitou. Byl však o mnoho dražší. Na rozdíl od DVD nešlo o plně digitální formát a jeho rozšíření bránilo kromě vysoké ceny i nemožnost nahrávání. Vedle DVD nosičů navíc působí z dnešního pohledu neprakticky, Laserdisc měl v průměru 12 palců.

The Last Laserdisc: Are Laserdisc players the way of the future?, 1992, WGRZ-TV Buffalo, www.youtube.com/watch?v=ZOJ5h0EC9Nc

státech, v Británii a ve zbytku světa. Je fascinující, že mise Criterionu je zachovat v co největší míře dědictví klasické kinematografie. Avšak jejich snahy míří směrem k domácímu sledování, jejich aktivity v rámci klasických projekcí v kinech jsou totiž minimální. Od minulé dekády vstoupil Criterion i na trh s VOD. V minulosti spolupracoval s The Auteurs (dnes známé jako MUBI) nebo Hulu. Momentálně Criterion disponuje svou vlastní platformou The Criterion Channel. Divák se k ní však může dostat i přes HBO Max.

Studia mohla s novými digitálními nosiči lépe bojovat proti pirátství. Vyspělejší digitální technologie DVD disků přispěla k silnějšímu zabezpečení. Kopírování nebylo nemožné, ale bylo komplikovanější než u videokazet. Thompsonová s Bordwellem uvádí, že nástup DVD také přišel k rozšíření fenoménu domácích kin.¹³⁶ Spotřební elektronika začala být více dostupná a lidé si začali pořizovat velkoformátové televizní obrazovky, projektory a zvuková Hi-fi zařízení. Hollywoodská studia vydělávala v oblasti domácích nosičů v roce 2000 dvacet miliard dolarů ročně. DVD bylo podle čísel zákazníky nejrychleji přijaté médium v historii.

Momentálně se zdá, že následovník DVD, Blu-ray může být posledním široce rozšířeným fyzickým nosičem. Je možné, že jde o poslední vývojový stupeň. První prototypy tohoto disku představilo Sony již v roce 2000. V červnu roku 2006 byl Blu-ray uveden na trh po celém světě. Krom vyššího rozlišení měl Blu-ray výhodu v lepší ochraně proti poškrábání. Oproti DVD byl však nástup Blu-rayů pozvolnější. Zatímco v roce 2006 se v USA a Kanadě prodalo pouze milion dvě stě tisíc nosičů, v roce 2010 to bylo 177 milionů.¹³⁷ Blu-raye začaly na pětinasobném obsahu dat oproti původním DVD. Technologické společnosti se však na tomto čísle nezastavily. V roce 2015 oznámila společnost Blu-ray Disc Association, že na trh uvede vylepšený formát Ultra HD Blu-ray, který obsáhne videa ve kvalitě 4K.¹³⁸ Tato novinka se však na trhu moc dlouho neohřála. Nástup streamingu totiž silně poznamenal prodeje fyzických nosičů. Již v roce 2019 oznámila společnost Samsung konec výroby Blu-ray přehrávačů a to i těch 4K.¹³⁹ Jak píše Steven J. Vaughan-Nichols ve svém článku pro Zdnet, Samsung měl na trhu videopřehrávačů největší podíl a to víc jak třetinový. Důvod pro zastavení výroby je jasně zřetelný. V roce 2019 byl nárůst ve sledování na streamovacích platformách v čele s Netflixem již nezastavitelný. Čísla na americkém trhu poskytnutá Digital Entertainment Group to potvrzují.¹⁴⁰ Jejich výroční zpráva z roku 2018 uvádí, že diváci v USA a Kanadě utratili 23,3 miliard dolarů za sledování doma. Z toho však víc jak polovina, 12,9 miliard pocházela z předplatných na streamovacích službách. Necelých pět miliard diváci utratili za nákup a půjčovní online filmů a televizních seriálů. I přes vzrůstající nárůst prodejů 4K formátů utratili v roce 2018 diváci za nákup Blu-ray nosičů pouze 4 miliardy. Konec výroby Blu-ray přehrávačů je jenom jeden ze signálů, který ukazuje, že budoucnost domácího sledování audiovizuálního obsahu leží v internetových cloudech.

¹³⁶ Dějiny filmu, Kristin Thompsonová, David Bordwell, str. 709

¹³⁷ DEG Year-End 2009 Home Entertainment Report

¹³⁸ Pro lepší orientaci, DVD nabízela videa v rozlišení 720x480. Blu-raye umožnily video ve kvalitě HD, čili 1920x1080. 4K je formát v rozlišení 3840x2160.

¹³⁹ The End of Blu-ray, Steven J. Vaughan-Nichols, Zdnet, 25. února 2019

¹⁴⁰ DEG Year-End 2018 Home Entertainment Report

5. Unikátní charakter veřejné projekce

V časech před celosvětovou pandemií bylo kino zaručeným místem, kde mohli diváci vidět ty nejnovější a nejprestižnější filmové tituly. Ať už šlo o vysoko nákladové blockbustery s hollywoodskými tvářemi nebo o novinky na poli nezávislého uměleckého filmu. Streamovací giganti se již před pandemií snažili toto zaběhnuté panorama postupnými kroky narušit. Zmíněná krize spojená s pandemickým onemocněním, však celý proces značně urychlila. Rok 2020 nabídl pramálo exkluzivních prémiových titulů, který by nalákal diváky do kinosálů po nucené pauze. Bohužel to vypadá, že tento trend může pokračovat. Z předchozí kapitoly o současné situaci na poli filmové distribuce je zřejmé, že velká studia chtějí výrazně zkrátit, případně úplně vypustit tzv. okna mezi uvedením v kině a na VOD. Pokud tedy mají kina přijít o jeden ze svých trumfů v podobě prioritního uvedení exkluzivního obsahu, co mohou divákům nabídnout v porovnání se sledováním pro osobní užití? Jasně rozlišitelné přednosti jsou čtyři.

Badatelka Lies Van De Vijver z Gentské univerzity v Belgii vypracovala v roce 2017 studii zabývající se společenskými aspekty sledování filmů u veřejných projekcí. V práci nazvané *Kinematografie je mrtvá, ať žije kinematografie!*¹⁴¹ zpovídala 427 mladých návštěvníků kin. Jak je známo, právě mladí lidé jsou pro kinaře těmi nejdůležitějšími diváky. Jedná se o dlouhodobý trend, který je stále aktuální. V roce 2019 zpráva služby PostTrak vyhodnotila, že skupina lidí ve věku od 18 do 24 let tvoří největší segment návštěvníků kinosálů.¹⁴² Ve zmiňované studii badatelky Van De Vijver měli respondenti seřadit možnosti sledování filmů podle vlastních preferencí, řadících se od sledování filmu na telefonu po projekce v nezávislém jednosálovém kině či multiplexech. Ukázalo se, že mladí diváci si nejvíce vážili sledování audiovizuálního obsahu na velkém plátně. Na prvním místě se totiž objevily multiplexy, na druhém místě projekce na festivalech a v nezávislých kinosálech.¹⁴³ Nepřekvapivě, sledování na telefonních zařízeních se umístilo na poslední příčce.¹⁴⁴

5.1 Imerzivní kvalita

Ze studie Van De Vijver mimo jiné vyplývá, že jedním z nejhodnotnějších prvků sledování v kinech je vlastnost, kterou Van De Vijver ve své práci označuje jako imerzivnost. Oxfordský slovník imerzivní zážitek definuje jako „takový, který obklopuje diváka tím způsobem, že se cítí zcela zapojený do příběhu“.¹⁴⁵ Ve srovnání se sledováním pro osobní užití nabízejí veřejné projekce imerzivní zážitek skrze infrastrukturu a architekturu. Diváky při sledování nic neruší.¹⁴⁶ Krom osvětleného plátna je v kinosále tma, návštěvník se tedy lépe soustředí na samotný film. To samé platí o zvuku. Kinosály jsou postavené tak aby nabízely

¹⁴¹ The Cinema is dead, long live the Cinema!: Understanding the social experience of cinema-going today, Lies Van de Vijver, Univerzita Gent, 2017

¹⁴² Yes, Young People Still Go to the Movies: Report Finds 18-24 Is Biggest Moviegoing Segment, IndieWire, Chris Lindahl, 14. srpna 2019

¹⁴³ Tamtéž, str. 134 či str. 6

¹⁴⁴ Tamtéž, str. 135 či str. 7

¹⁴⁵ Oxford Dictionary, Oxford University Press, ISBN-13: 978-0199571123

¹⁴⁶ Rušivé spolusedící diváky ponechme stranou.

co nejlepší audio zážitek. Ruchy ulice a vnějšího světa jsou potlačeny. Což se s jistotou nedá říct o většině prostředí, kde lidé sledují svůj audiovizuální obsah ve formě pro osobní užití. Důležitou součástí veřejných projekcí je i menší kontrola diváků nad průběhem představení. Diváci v kinech nemají možnost film na nějakou dobu zastavit, aby se mohli věnovat něčemu jinému. Zážitek z filmu je tak nepřetržitý.

Sledování obsahu ve formě pro vlastní užití skýtá nespočet možností jak odvrátit pozornost od sledování příběhu jinam. Mnoho lidí využívá audiovizuální obsah jako jakousi kulisu při jiné činnosti. Například při vykovávání prací doma, jako je třeba úklid nebo vaření. Někteří zase u svých oblíbených titulů rádi cvičí nebo se věnují dalším aktivitám. Kina se již několik let snaží o to, aby lidé měli při projekcích vypnuté telefony.¹⁴⁷ Nesmíme opomenout, že mobilní telefony nevyruší z koncentrace jenom jejich uživatele, ale i ostatní diváky, jejichž pozornost může být modrým jasem také odvrácena.

Žádný prostor nedokáže nabídnout tak unikátní zážitek pro sledování audiovizuálního obsahu jako kino. Celá budova a především samotný sál jsou uzpůsobené pro to, aby se divák mohl nerušeně soustředit na film. Tím se dostávám k další přednosti veřejných projekcí.

5.2 Technický aspekt

Imerzivnost veřejných projekcí je posílena technickou kvalitou. Právě technologické zázemí kinosálů je jedním z těch největších trumfů při srovnání zážitku s těmi pro osobní užití. Jak jsem zmínil výše v části o vypořádání kinematografie s nástupem VHS a dalších nosičů, fenomén domácích kin je tu již od přelomu milénia. Avšak kina disponují takovým technickým zázemím, jejichž domácí reprodukci by si mohlo dovolit opravdu jenom ti nejbohatší. Kinaři nejen v USA, ale i v Evropě dlouhodobě investují do kvalitních projektorů, což přispívá k tomu, že se z formátu 4K stává nový standard. Pro tuto část si dovolím vzít potaz kontext českých a převážně pražských kin. Jako měřítko si můžeme vzít třeba síť kin, které jsou napojené na distribuční společnost Aerofilms. Všechny jejich kina promítají ve formátu 4K. A to včetně specializovaného butikového kina Přítomnost na pražském Žižkově. Tyto kina, ať už jde o Bio Oko, Aero nebo Světozor můžeme hodnotit jako takový standard české sítě kin. Jistě bychom našli i menší projekční sály, ale samozřejmě také větší, jako třeba řetězce Cinestar nebo Cinema City.

K tomu musíme připočítat velikost pláten. Pokud vezmeme v potaz největší plátno v Praze, v sálu IMAX na Floře je rozdíl oproti obrazovkám, případně plátnům v domácím prostředí opravdu markantní. IMAX na Floře disponuje plátnem ve velikosti 20 metrů na 25 metrů. Avšak i jedno sálová kina, která promítají na o něco menší plochu, nabízejí oproti domácím podmínkám nesrovnatelnou velikost a kvalitu. Pokud se budeme držet v pražském prostředí, kina zmiňované sítě Aerofilms promítají na plochy, které překonávají desítky metrů čtverečních. Avšak plátna i těch nejmenších kin, typu Evald nebo Mat zaručují lepší podmínky pro sledování než domácí kina.

¹⁴⁷ Dlouhodobě se o to snaží třeba tuzemská síť kin pod značkou Aerofilms, která před projekcemi jasně diváky vyzývá k tomu, aby měli při projekci mobilní telefony vypnuté.

To samé samozřejmě platí i pro zvuk, na který by se v souvislosti o diskuzi o vyšší technické kvalitě veřejných projekcí nemělo zapomínat. Pokud si jako měřítko opět vezmu kina napojená na Aerofilms, tak zjistím, že krom dvou sálů kina Světozor, pracují všechna se systémem 7.1, čili osmi kanálovým zvukem. Zde by se dalo říct, že 7.1 je opět takový nový standard, kam kina pomalu směřují od systému 5.1. Ekvivalentem velkého plátna IMAXu je vrcholná technologie zvukového systému Dolby Atmos, který je součástí vybraných kinosálů v multiplexech Cinestar, Cinema City a dalších multiplexů.

5.3 Kolektivní zážitek ze sledování

Nizozemský profesor filmových studií Julian Hanich z Univerzity v Groningenu se dlouhodobě věnuje tématu kolektivních zážitků z veřejných projekcí. V roce 2018 mu vyšla kniha s názvem *Efekt publika: Kolektivní zážitek z kina*.¹⁴⁸ Sledování ve formě pro osobní užití samozřejmě neznamena, že divák sleduje film o samotě. Může jít o pár, o rodinné sledování, se spolubydlícími nebo i domácí filmový klub. Zásadní ale je velikost takové skupiny. Takový postřeh měl již koncem padesátých let italský režisér Roberto Rossellini, jedna z hlavních figur italského neorealismu v rozhovoru s předním francouzským teoretikem André Bazinem. „Něco co uvidíte v projekčním sále s patnácti lidmi, bude mít úplně jiný význam, než když to uvidíte v kinosále s dalšími dvěma tisíci lidmi.“¹⁴⁹ Hanich ve své knize zmiňuje empirickou studii z roku 1970, kdy se dva psychologové, Sheldon G. Levy a William F. Fenley snažili zjistit, jak moc ovlivňuje velikost publika kolektivní smích.¹⁵⁰ Jako svůj subjekt si vybrali protiválečnou komedii *M*A*S*H* režiséra Roberta Altmana. Tři až šest různých výzkumníků se účastnilo patnácti projekcí tohoto filmu v kinosále v Houstonu v Texasu. Tak, aby nenarušili autenticitu představení, se snažili počítat, kolikrát se lidé zasmáli a zaznamenat celkové reakce publika. Ze studie vyplynulo, že počet a intenzita smíchu se odvíjí od velikosti publika. Čím větší publikum tím větší intenzita reakcí. Lidé v tomto ohledu reagují na chování svého nejbližšího okolí. Sílu kolektivního zážitku potvrzuje i John Savage z irské univerzity Letterkenny, který ve své dizertační práci nazvané *Efekt VOD služeb na kino distribuci* píše: „Nehledě na to, že diváci reagují negativně na některé aspekty kinematografie, v celkovém rámci si užívají sociální aspekt projekce v kině“.¹⁵¹

Právě společný smích je ta emoce, kterou kolektivní zážitek nejvíce umocní. Hanich v *Efektu publika* cituje Joe Danteho režiséra kultovních *Gremlinů*. Dante v jednom rozhovoru reagoval na otázku ohledně změn chování diváků v době streamovacích gigantů. „Situace je taková, že komedie potřebují publikum. [...] Ideální je kinosál, kde film vidíte společně s dalšími a budete tak součástí kolektivního zážitku. Komedie zkrátka nejsou tak zábavné, když je sledujete o samotě na počítači.“¹⁵² Potvrzuje to i studie antropologa Robina Dunbara, který požádal účastníky výzkumu, aby sledovali vybrané scény z televizních komedií *Mr. Bean*, *Simpsonovi* a *South Park* ve dvou režimech. O samotě a ve skupině. Ukázalo se, že intenzita smíchu jasně vzrostla ve skupinovém režimu „sledování

¹⁴⁸ Julian Hanich *The Audience Effect: On the Collective Cinema Experience*, 2018, Edinburgh University Press, 2018, eISBN: 978-1-4744-1496-8

¹⁴⁹ tamtéž str. 70

¹⁵⁰ tamtéž str. 70.

¹⁵¹ *The Effect of Video on Demand Services on the Cinema Industry*, Mark Savage, Letterkenny Institute of Technology, Červenec, 2014

¹⁵² tamtéž str. 189

komedie ve skupině navyšuje odezvu smíchu“.¹⁵³

Druhý žánr, jehož požitkem ze sledování se úzce pojí se skupinovou projekcí je horror. Zmiňovaný profesor Hanich se ve své předchozí knize *Kinematografická emoce v horrorech a thrillerech*¹⁵⁴ věnoval právě tomuto fenoménu. Podle Hanicha si někteří diváci emoci strachu užívají. Právě požitkem ze strachu při veřejných projekcích podle něj vytváří unikátní formu kolektivity.¹⁵⁵ Pro lidi, kteří se neradi u filmů bojí, může být poměrně složité porozumět, proč je hororový žánr v takové oblibě. Přitažlivost strašidelných filmů výstižně popsal anglický režisér Ben Wheatley „...polovina je příběh, ta druhá polovina je zážitek. Je to jako jízda na horské dráze, je to zábava. Děsí vás to, ale pořád víte, že jste v bezpečí.“¹⁵⁶ Americký profesor Michael Turvey z Univerzity Tufts ve státě Massachusetts má svůj vlastní kurz zaměřený na horror ve filmu. Ve svých přednáškách nabízí několik důvodů, proč se lidé rádi na podobné filmy dívají. Ať už jde o teorii zaměřenou na vnitřní bestii, kterou má každý člověk v sobě a která se ráda dívá na zlo páchané na ostatních nebo o čistou fascinaci monstry a dalšími děsivými věcmi či na zvláštní adrenalinový prožitek, který lidí získávají, když se bojí. Avšak i on potvrzuje specifickou hororu v rámci veřejných projekcí. „Studie potvrzují, že náctiletí si sledováním hororů budují pevná pouta. A to jak mladí muži, tak mladé ženy.“¹⁵⁷

5.4 Společenská rovina

Dalším významným rozdílem, který odlišuje veřejné projekce od osobního užití je jejich společenská rovina. Kina jsou součástí veřejného prostoru a často se mluví o tom, že jejich konkurenty nejsou jenom televize a VOD, ale také divadla, restaurace a další místa pro trávení volného času. Na rozdíl od sledování ve formě pro osobní užití může kinosál fungovat jako místo pro setkávání se a pro trávení společného času mimo domov. Jedním z těch nejklassičtějších případů tohoto jevu může být romantická schůzka. Kino je dlouhodobě typické místo pro rande. A to hlavně mezi mladými lidmi. Ano, svého potenciálního partnera můžete pozvat na film i k sobě domů, ale pokud jde o někoho koho sotva znáte, dá se říct, že půjde o troufalý krok.

Nedílnou součástí některých kin jsou jejich přilehlé kavárny či bary. Skvělým příkladem jsou pražská kina ze sítě Aerofilms. A to hlavně Bio Oko na Letné spolu s žižkovským Aerem. Obě tyto kina patří mezi ty nejpopulárnější jednosálová kina v Česku.¹⁵⁸ Avšak i takové Ponrepo je populárním místem setkávání, převážně mezi vysokoškolskými studenty. A to nejenom díky příjemnému prostředí a lokalitě v historickém centru hlavního města. Všechna zmíněná kina se díky jejich barům a kavárnám ještě více sbližují s veřejným životem přilehlé městské části. Místo k odpočinku a osvěžení nějakým tím nápojem je pro potenciální návštěvníky výraznou přidanou hodnotou.

¹⁵³ tamtéž str. 189

¹⁵⁴ Julian Hanich, *Cinematic Emotion in Horror Films and Thrillers: The Aesthetic Paradox of Pleasurable Fear*, 2010, Routledge, ISBN-13: 978-0415871396

¹⁵⁵ tamtéž

¹⁵⁶ From *Suspiria* to *Get Out* — why horror movies are having a moment, *Financial Times*, Tom Faber, 6. ledna 2019,

¹⁵⁷ Why Do We Like Horror Movies?, *Tufts Now*, Monica Jimenez, 30. října 2018

¹⁵⁸ Podle údajů Unie filmových distributorů bylo Oko na čtvrtém místě návštěvnosti za rok 2020 v žebříčku klasických kin. Aero bylo páté.

5.5 Hypnagogie

Kina mívají nenapodobitelný *genius loci*. Temný prostor může v kombinaci s některými více meditativními filmy navodit hypnagogické stavy. Projekce v kinosálech a spánek mají možná na první pohled spíše negativní vztah, ale pro dva asijské autory je to naopak. Thajský režisér Apichatpong Weerasethakul, držitel mnoha festivalových cen, včetně Zlaté palmy z Cannes dlouhodobě vyzývá diváky k tomu, aby se během jeho snímků nebáli usnout. Věří totiž, že projekce v kinech a snové podvědomí vytváří unikátní vazbu. To však neplatí o zdřímnutí během sledování Netflixu. To Weerasethakul přirovnává k „jinému druhu jídla“. „Vyvážím filmy pro kina, mám pocit, že na DVD nebo [k dispozici na VOD] to už můj film není.“ sdělil thajský režisér novinářce Jessice King z BBC.¹⁵⁹ V podobném duchu se nese i tvorba tchajwanského režiséra s malajskými kořeny Tsai-Ming Lianga, jehož film *Sbohem Dragon Inn* označil Weerasethakul na svém Twitteru za „nejlepší film posledních 125 let kinematografie“.¹⁶⁰ Právě tento snímek vystihuje unikátní prostředí kinosálů. Jeho premisa se odehrává během poslední projekce kina, které bude muset na dobro zavřít. Navzdory tomu, že jde o snímek z roku 2003, je jeho nostalgická sentimentalita za zlatými časy kinematografie stále aktuální.

¹⁵⁹ The Thai director who shows the future of cinema, Jessica King, BBC, 24. května 2018

¹⁶⁰ Apichatpong Weerasethakul, Twitter, 6. listopadu 2020, <https://twitter.com/kickthemachine/status/1324578915252228097>

6. Specifické vlastnosti sledování ve formě pro osobní užití

Přesun sledování do režimu pro osobní užití je mezi filmaři velké téma. V tomto ohledu je zajímavá diskuze amerického kameramana Rogera Deakinse a kanadského režiséra Denise Villneuvea. Společně spolupracovali na filmu *Duna*, který jsem již v této práci zmiňoval. Jejich debata pro podcast Team Deakins se točila kolem snímku *Tenká červená linie* Terence Malicka, který měl Villneuve stažený ve svém iPhoneu. Sledovat téměř tříhodinový opus natočený na širokoúhlý formát na obrazovce mobilního telefonu zní pro jednadsmesátiletého Deakinse jako hrůzná představa. Villneuve na to kouká z jiné perspektivy. „Mě to přišlo zajímavé, protože si tak můžu vzít ten film sebou. Není to samé [jako kino projekce]. Chci bojovat za velké plátno, ale pravdou je, že mnoho mých zážitků spojených s filmem mám z televize.“ Villneuve dále pokračuje „[Na televizní obrazovce] jsem objevil *2001: Vesmírná Odyssea*, dokonce i *Blade Runnera*. Objevil jsem tímhle způsobem mnoho filmů, které mě silně ovlivnily.“ Jeho kameramanský kolega mu nakonec přitakal: „Miluji zážitek spojený s kinem a diváky, ale myslím si, že důležitější je, aby lidé film vůbec viděli. Pokud budou lidé budoucnosti sledovat více filmů v televizi, je to v pořádku. Snímky, které si pamatuji ze svého dětství, jsou ty, které jsem viděl v televizi a ne v kině.“¹⁶¹

Ne každý režisér má na věc stejný názor. Pro rozhovor k speciálnímu vydání svého filmu *Inland Empire* se David Lynch jasně postavil na druhou stranu barikády, když poněkud rozzuřeně prohlásil: „Pokud sledujete film na telefonu, nikdy ani za tři triliony let, neprožijete film [jako v kině]. Budete si myslet, že jste ho prožili, ale budete podvedeni. Je to opravdu smutné, myslet si, že film můžete doopravdy prožít na svém telefonu.“¹⁶² Další vlivní autoři nemají tak vyhraněné názory. Patří mezi ně i Paul Thomas Anderson. Ten v rozhovoru s The Playlist prohlásil, že „Netflix je Netflix, není to film v kině, je to zkrátka jiná záležitost. Můžete o tom mluvit jako o ďáblu, ale je to prostě další supermarket s produkty. Nemusím se kvůli tomu vztekat.“¹⁶³ Nedá se s jistotou říci, že by velká jména světového filmu sledování pro osobní užití jednohlasně odsuzovali.

6.1 Interakce a flexibilita

Od začátků kinematografie se vztah diváka k audiovizuálním dílům značně proměnil. Filmové médium bylo ještě před sto lety pro většinu populace takřka nedotknutelné. Tento pasivní přístup, ale proměnil technologický vývoj. Kinematografie postupně přešla z analogového materiálu do digitálního prostředí. Zatímco domácí kamery byly ještě v polovině minulého století spíše výjimečnou záležitostí, dnes má takřka každý kameru ve svém mobilním telefonu. Natáčení nikdy nebylo jednodušší, stačí zmáchnout tlačítko a obraz se začne nahrávat. Současný divák je tak v situaci, kdy může s dílem více interagovat, jeho vztah je daleko užší. Pohyblivý obraz pro něj už není nic cizího ani mimo jeho dosah.

¹⁶¹ Team Deakins Podcast, Denis Villneuve – director

¹⁶² Why David Lynch hates people who watch movies on their phone, Lee Thomas Mason, Far Out Magazine, Duben 2021

¹⁶³ Paul Thomas Anderson Talks 'Phantom Thread,' Daniel Day-Lewis & Borrowing Your Netflix Account, Rodrigo Perez, The Playlist, 15. prosince 2017

Právě tento užší vztah se odráží i v jisté flexibilitě, která sledování ve formě pro osobní užití provází. Projevuje se ve více ohledech. Její přidaná hodnota může převažovat jak v pozitivním ohledu pro diváka, tak i v tom negativním. Kina nabízí omezený počet titulů v daný čas, kde se jedná většinou o distribuční novinky, zřídka i o speciální pásma nebo znovuuvedení klasik. Streamovací služby oproti tomu disponují celými knihovnamí obsahu. V některých případech jde o opravdu nepřeborné množství titulů. Portfolio těchto služeb je díky boji o práva, značně tekutého charakteru. Přesná čísla se tedy neustále mění. Pro kontext bych zde uvedl statistiku Netflixu z březnu roku 2020. Pro klienty nacházející se v USA bylo k dispozici víc jak 36 tisíc hodin obsahu.¹⁶⁴ Prime Video zase podle Business Insideru nabízelo v červnu 2021 víc jak 24 tisíc filmů a přes 1200 televizních pořadů.¹⁶⁵

Při srovnání s kinem má tak divák doma neúměrně větší svobodu ve výběru titulu. Na první pohled, se může zdát, že jde o jasnou výhodu před veřejnými projekcemi. Za stejnou cenu předplatného máte k dispozici víc titulů, než jste schopni v daný večer schopni vidět. Ovšem, zde docházíme k něčemu s čím streamovací giganti nejspíš nepočítali. Obří výběr titulů totiž znamená větší nerozhodnost. Novinář Paul Donoghue z australského ABC News si jeden večer vyhradil pro sledování Netflixu. Avšak jak popisuje ve svém článku *Netflix a paradox volby ve streamovacím věku*¹⁶⁶, nabídka byla tak široká, že Donoghue strávil celý večer uvažováním a trápením nad tím na co se podívat. Donoghue nakonec svůj Netflix vypnul a šel spát. Skrze svůj účet na sociální síti Twitter zjistil, že to nebyl ojedinělý případ.¹⁶⁷ Více jak 80% ze stovky lidí, kteří reagovali na jeho dotaz týkající se nerozhodnosti při výběru, měli stejnou zkušenost. Paradox volby z názvu jeho článku cituje knihu amerického psychologa Barryho Schwarzte.¹⁶⁸ Schwartz ve své knize argumentuje, že „omezení výběru konzumentských možností může výrazně snížit úzkost při nakupování“.¹⁶⁹ Pokud bychom to měli převést do světa streamingu, omezený počet titulů by znamenal menší pocit úzkosti při selekci.

V současnosti mají elektronická zařízení s přístupem na internet neskutečně mnoho podob. Na Netflix či další streamovací služby se můžeme přihlásit nejen z domácího laptopu, ale i z televizi nebo z mobilních telefonů. Možností je tak opravdu mnoho. Obsah si můžete pustit doma, ale vlastně takřka kdekoliv, kam jste schopni svůj laptop odložit. Možnosti kam zajít s mobilním telefonním zařízením jsou už absolutně nezměrné. Tím chci zdůraznit, že flexibilita se týká i lokace sledování obsahu. Ta je v dnešní době, takřka neomezená. Limitem by mohl být snad jenom přísun elektrické energie nebo dostupnost internetového signálu.

Streamovací platformy přinášejí další výhodu. Divák má absolutní kontrolu

¹⁶⁴ How Long Would It Take To Watch All Of Netflix?, Kasey Moore, What's On Netflix, 31. března 2020

¹⁶⁵ Prime Video lets you stream tons of movies and shows as part of an Amazon Prime membership or standalone plan, Ben Blanchet, Mara Leighton, Business Insider, 4. června 2021

¹⁶⁶ Netflix, 'show-verload', and the paradox of choice in the streaming age, Paul Donoghue, ABC News, 3. září 2019

¹⁶⁷ Účet novináře Paula Donoghua na sociální síti Twitter a jeho příspěvek týkající se paradoxu volby, 28. srpna 2019, <https://twitter.com/paulwdonoghue/status/1166590838492868609>

¹⁶⁸ Barry Schwartz, The Paradox of Choice, HarperCollins, 2003, ISBN 0060005688

¹⁶⁹ tamtéž str. 268

nejenom nad tím kde si obsah pustí, ale také kdy. Vedle toho může film kdykoliv zastavit, či přeskočit dopředu nebo znovu zopakovat některou z pasáží. Netflix začal od roku 2019 dokonce nabízet kontroverzní možnost rychlejšího přehrávání.¹⁷⁰ Tento fenomén je více rozšířený než by se mohlo zdát. Článek, který se objevil v New York Magazine, argumentuje tím, že dnešní kulturní svět nabízí tolik obsahu, že to může některé nutit k rychlejšímu přehrávání, aby toho stihli pozřít co nejvíce.¹⁷¹ Otázkou však je, do jaké míry je tato míra svobody přínosná pro divácký prožitek. Osobně si troufám tvrdit, že nedostatek kontroly nad veřejnou projekcí přináší větší míru imerzivity, čili většího ponoření do příběhu.

6.2 Binge-watching, flámování u obrazovky

V textu, který se věnuje sledování ve formě pro osobní užití, nemůžu opomenout jeden specifický jev, který se objevil s nástupem streamingu. Mám samozřejmě na mysli binge-watching. Průzkum, který si v roce 2013 nechal vypracovat Netflix, zjistil, že 73% diváků si pod binge-watchingem představuje sledování „dvou až šesti epizod během jednoho sezení“. Podle stejného výzkumu, 61% dotázaných uvedlo, že binge-watching provozují pravidelně.¹⁷² Studie Mass Communication & Society, jejíž výsledky byly uveřejněny v lednu 2021, zjistila, že diváci se během binge-watchingu cítí „transportováni“ do fikčního světa. Což podle výsledků zvyšuje požitek ze sledování a nutí tak diváky k přehrání dalších epizod.¹⁷³ Pro VOD platformy to je samozřejmě výnosný fenomén. Avšak s binge-watchingem se pojí řada negativních aspektů. Některé studie píšou o špatném vlivu na spánek, na koncentraci a kognitivní bdělost.¹⁷⁴ Univerzita v Texasu ve svém výzkumu zase zjistila, že binge-watching je návykový, a že se pojí s osamělostí, depresí a obezitou.¹⁷⁵

Binge-watching komentoval filosof Noël Carroll, který je profesorem na newyorské CUNY Graduate Center. Ve svém článku *Co jsme ztratili s nárůstem streamingu* pro New Statesman vysvětluje, o co diváci přicházejí strategií některých VOD platforem, které premiérují své nové seriály vcelku. Čili celé série epizod najednou. Nedochozí tam tedy k časovým mezerám mezi vypuštěním jednotlivých dílů. Carroll má samozřejmě na mysli ty seriály, které pracují se sekvenčním vyprávěním. Čili tím vyprávěním, kdy jedna epizoda navazuje na druhou. Nejde tak o antologie typu *Černé zrcadlo* nebo seriály jako *Colombo*, kde se fikční svět na konci každého dílu vrátí zpátky do normálu. Carroll hovoří o seriálech jako je *Perníkový táta*, kde na sebe jednotlivé díly narativně navazují. Carroll argumentuje, že velké televizní fenomény minulosti, jako byl právě *Perníkový táta* nebo třeba americká telenovela *Dallas*, nabízely mezi vysíláním jednotlivých epizod unikátní prostor pro sdílení mezi blízkými a známými. Diváci byli spojeni tím, že na nové epizody koukali ve stejný čas, kdy byl film zařazen

¹⁷⁰ Netflix angers film-makers with 'insulting' speed-up function, BBC, 29. října 2019

¹⁷¹ The Case for Speed-watching, Nicholas Quah, Vulture, 3. srpna 2021

¹⁷² Unsurprising: Netflix Survey Indicates People Like To Binge-Watch TV, Kelly West, Cinema Blend, 13. prosince 2013

¹⁷³ Binge-Watching Serial Video Content: Exploring the Subjective Phenomenology of the Binge-Watching Experience. Mass Communication & Society, George Anghelcev, Sela Sar, Justin Martin, Jas Latrice Moultrie, Researchgate

¹⁷⁴ Binge Viewing, Sleep, and the Role of Pre-Sleep Arousal, Liese Exelmans, Jan Van den Bulck, Journal of Clinical Sleep Medicine

¹⁷⁵ Feelings of loneliness and depression linked to binge-watching television, EurekaAlert, 29. ledna 2015

do televizního programu. V intervalech během čekání na nový díl mohli diváci probírat nejenom možná pokračování, ale také jak by se měly seriálové charaktery zachovat, zda je jejich chování morální či ne a podobně. Podle Carrola nabízely tyto konverzace velmi důležitý prostor, kdy si mohli lidé definovat své morální postoje. Uzavřený koncept filmové projekce podle něj něco takového poskytuje jenom zčásti.¹⁷⁶

¹⁷⁶ What we've lost with the rise of TV streaming, Noël Carroll, New Statesman, 3. srpna 2021

7. Místo soupeření spolupráce. Modely, které pojí kino zážitek a sledování přes VOD

Když v březnu 2020 nastala tvrdá vlna opatření, která měla za následek kompletní uzavírku všech kin, začali kinaři přemýšlet o tom, jak dostat svůj obsah k divákům. Jedním z nápadů byl projekt Moje Kino LIVE, distribuční společnosti Aerofilms. Vstupenky byly koncipovány jako přístup do virtuálního kinosálu. Ředitel Kina Aero Jiří Flígl popsal tento projekt pro ČT24 následovně: „Simuluje klasickou kinoprojekci tím, že je vázáno na konkrétní den a čas, kdy začne stream. Samotnému filmu ještě předchází, stejně jako v kině, trailer, znělka a případný úvod“.¹⁷⁷ K dispozici pro diváky byl i chat, kde mohli sdílet své dojmy. Pozoruhodným detailem byly i zvukové ruchy, které měly přiblížit zážitek z projekce v kinosálu. Aerofilms samozřejmě provozují i vlastní VOD platformu Aerovod. Kde jsou krom filmů z jejich distribuce k dispozici i další podobně laděné filmy, které navazují na jejich specifickou dramaturgii. Virtuální kinosál provozovalo i další kino napojené na distribuční společnost. Edison Filmhub společnosti Film Europe v loňském roce spustil i svou vlastní platformu Edisonline. Když pak v říjnu znovu udeřila silná vlna opatření, přesunul Film Europe konání svého festivalu Be2Can do virtuálních kinosálů. S podobným modelem začalo během první vlny pandemie pracovat například ikonické art-houseové Kino pod Baranami v polském Krakově. Spustili svou vlastní webovou platformu, která kromě nabídky filmů, přednášek a online diskuzí skýtala prostor pro vlastní speciální projekce.¹⁷⁸

7.1 MUBI

Jedním z průkopníků na poli spolupráce VOD služeb a kin je v Londýně sídlící distribuční společnost a provozovatel stejnojmenné VOD platformy MUBI. Jedná se o firmu, která se ve své dramaturgii zaměřuje na art-house kinematografii. Filosofii firmy shrnuje iniciační moment, tak jak ho popisuje jeden ze zakladatelů podnikatel Efe Çakarel. V roce 2007 seděl v internetové kavárně v Tokiu, kde si chtěl pustit film *Stvoření pro lásku* režiséra Kar-wai Wonga. Došel ale k zjištění, že v online prostoru tento film nenajde. V cinefilním světě je MUBI poměrně populární platformou, ale jak píše web The Verge, jedná o opravdu malý specializovaný trh.¹⁷⁹

V originální modelu MUBI původně nabízelo pouhých 30 filmů denně. Princip spočívá v kalendářním přísunu filmů, kdy je každý film na platformě přesně třicet dní, než na dobro zmizí. V květnu roku 2020 však tento model doplnili klasickou knihovnou. MUBI působí i jako kino distributor. Prozatím dodává filmy výlučně do Velké Británie a do Spojených států. Jejich promo na webových stránkách jejich distribuce říká: „Věříme, že filmy by měly být promítány ve všech tvarech a velikostech.“. Podle neoficiálních čísel blogu The Streaming, disponuje MUBI asi 9 milióny předplatitelů.¹⁸⁰ Zajímavé je i srovnání s Netflixem, které ve svém článku poskytla Julia Alexander. Netflix utratí v přepočtu na jednoho uživatele 90 dolarů.

¹⁷⁷ Tuzemské streamovací platformy nahrazují návštěvu kina i divadla, ČT24, 6. Listopadu 2021

¹⁷⁸ Poland's first e-cinema goes online, Kafkadesk, 3. května 2020

¹⁷⁹ Is there room for small, niche streaming service?, Julia Alexander, The Verge, 25. ledna 2021

¹⁸⁰ The Current State of Mubi, The Streaming Blog, 2020

MUBI pouze 18 dolarů.¹⁸¹ Samozřejmě MUBI žádný svůj originální obsah nevyrábí.

Služba, která propojuje předplatitele VOD služby MUBI s děním v kinech se jmenuje MUBI Go. Je dostupná ve Velké Británii, Irsku a Indii přes mobilní aplikaci. Jedná se o nárok na jednu vstupenku do kina týdně ve vybraných kinech. Ve větších britských městech má MUBI vždy alespoň jedno partnerské kino. Provozovatel multiplexů Vue se kterým MUBI spolupracuje má 87 poboček. Vedle toho je MUBI partnerem různých nezávislých kin napříč Británií. Podle webu Vodzilla se v rámci britského a irského trhu partnersky podílí na službě MUBI Go velký počet distributorů.¹⁸² Patří mezi ně velká hollywoodská studia jako Universal, Sony nebo distributoři StudioCanal či Vertigo. To znamená, že MUBI na rozdíl od své VOD platformy může nabízet v rámci své služby MUBI Go exkluzivnější obsah.

Na první pohled jde o jistě nákladnou investici. Při prvotním spuštění na konci léta 2018 to připustil i výkonný ředitel MUBI Efe Çakarel: „Pro tyto volné vstupenky musíme investovat miliony dolarů.“ řekl webu Screen Daily.¹⁸³ „Máme však za to, že MUBI Go je udržitelný model.“ Çakarel také poznamenal, že MUBI se stala výdělečnou společností v prvním kvartálu roku 2018. V roce 2017 zvýšila své zisky o 45% procent s předpokladem o další navýšení na 80% v roce 2018. Podle výkonného ředitele MUBI jsou reakce kinařů na MUBI Go pozitivní. „Snaha o zaplnění sedaček pro malé, náročné filmy je pro kinaře velmi atraktivní“ vysvětlil. „Bavíme se o *Zama*, ne o *Avengers*“.¹⁸⁴

Screen Daily tehdy nově spuštěnou službu MUBI Go přirovnal k americkému filmovému předplatnému Moviepass. Tato služba, která byla spuštěna v roce 2011, původně nabízel neomezený počet kino projekcí v rámci měsíčního paušálu. Model se však brzy ukázal neúnosný, firma se dostala do finančních potíží a v roce 2019 ukončila služba činnost. Podle Çakarela je MUBI Go úplně jiný případ. Dodal, že nevěří, že by finanční model Moviepass dával někdy smysl. „Prodělávali peníze na každém předplatiteli“.

7.2 ECVI

MUBI Go však nebyla zdaleka jediná služba, která se ještě před pandemií snažila propojit kina s VOD. Pod hlavičkou European Cinema and VOD Initiative (zkráceně ECVI) se shromáždili čtyři evropští distributoři, kteří společně pracují na tom aby „našli větší a více rozmanité publikum pro evropské art-housové

¹⁸¹ Is there room for small, niche streaming service?, Julia Alexander, The Verge, 25. Ledna 2021

¹⁸² MUBI GO expands cinema partners in UK and Ireland, Staff Reporter, Vodzilla, 26. dubna 2019

¹⁸³ MUBI launches UK cinema ticket offering MUBI Go: "a different beast from Moviepass", Tom Grater, Screen Daily, 5. září 2018,

¹⁸⁴ *Zama* je filmová adaptace románu Antonia di Benedetto z roku 2017, kterou napsala a režírovala argentinská autorka Lucretia Martel. Magazín Little White Lies ho označil za nejlepší snímek roku. Web Box Office Mojo však hlásí celosvětové tržby ve výši pouhých 489 tisíců dolarů (v přepočtu zhruba 11 milionů korun). Což je při rozpočtu, který byl podle producenta Benjamina Domenecha 3,5 milionů dolarů (v přepočtu zhruba 80 milionů korun) slabé.

hrané filmy a dokumenty.¹⁸⁵ Jedná se o Picl z Nizozemska, německé Kino on Demand, francouzskou službu La Toile a norské Nettkino. Všechny služby pracují s tím, že kinaři mohou na vlastních webových stránkách nabízet své filmy ke zhlédnutí online. Většinou se to pojí s přerozdělením zisků pro daná kina, nebo se speciálními kupóny, které nabízí vstupenku do kina zdarma za různý počet zhlédnutí obsahu na VOD.

„ECVI není pouze technickou kolaborací“, říká Phillip Hoffmann, šéf Rushlake Media, které provozuje Kino On Demand. „[Snaha] ECVI je o „nenarušující“ propojení mezi kino distribucí a VOD. Jsme si vědomi, že neexistuje jediné plošné řešení pro evropský trh, proto dodáváme služby, které jsou na míru ušité lokálním trhům v tamních zemích.“ Dále dodává: „Nabízíme přidanou hodnotu pro kina i diváky. Diváci dostanou větší výběr. A distributoři a majitelé filmových práv, mají na druhou stranu konečně možnost dostat své tituly ke svým divákům, které se lehce ztratí ve službách jako je Amazon nebo iTunes.“¹⁸⁶

Zásadní při sebezprezentaci všech zmíněných služeb v rámci ECVI je fakt, že v žádném případě nechtějí svými VOD službami nějakým způsobem nahradit či narušit současnou kino distribuci. Mají za to, že veřejné projekce jsou i nadále hlavním a nejprestižnějším způsobem jak sledovat filmy. Z VOD služeb, které se sdružují v asociaci ECVI jasně vyčnívá Picl z Nizozemska. V jejich nabídce najdou uživatelé snímky, které jsou právě v kinech. Diváci díky jejich službě nemusí chodit do kina, aby viděli nejnovější distribuční titul. Stačí pár kliků a daný film si mohou pustit u sebe doma. Po selekci filmu, který chce divák shlédnout, si musí vybrat i jedno z kin, kterému bude odvedena částka za nákup zhlédnutí. Po přihlášení (či registraci) a zaplacení je už film k dispozici. V evropském kontextu naprosto výjimečná záležitost, kdy se kina dostávají z veřejného prostoru přímo do obývacích míst svých diváků. Zbylé tři služby pracují s trochu méně nápaditým modelem. Nettkino v Norsku chtělo pomoci filmům, které se díky smluvním podmínkám, těžké konkurenci a nepříznivé situaci v tamních kinech ocitly po kino premiéře v limbu. Ne náhodou bylo Nettkino spolufinancováno tamním ministerstvem kultury. Německé Kino On Demand a La Toile ve Francii nabízí svým partnerským kinům vytvoření VOD platformy přímo na jejich webových stránkách, kde mohou svým divákům poskytnout další audiovizuální obsah a konkurovat tak široké streamingové a televizní nabídce. Liší se hlavně svými filmovými knihovnami. La Toile pracuje s daleko širší a pestřejší nabídkou. Kino On Demand sice poskytuje jistou slevu ve formě voucheru za každé páté zhlédnutí, ale oproti tomu je jejich nabídka poměrně skromná

V současném kontextu se činnost European Cinema and VOD Initiative, zdá jako zajímavý krok směrem dopředu pro budoucnost kin a nezávislé distribuce. Jejich práce ukazuje, jakým způsobem mohou kina rozšířit nabídku svých služeb.

¹⁸⁵ Citace z webu iniciativy na ecvi.eu

¹⁸⁶ tamtéž

8. Závěr

Výzkum Antona Parlowa a Sabriny Wagner s názvem „*Netflix a poptávka lístků do kina*“ již v roce 2018 očekával, že se kinařský trh dočká poklesu tržeb. Řešením by podle nich mohla být „nabídka podobných služeb jako má Netflix, například filmové paušály nebo spolupráce s VOD platformami.“¹⁸⁷ To však bylo ještě dva roky před nástupem pandemie. Dnes vypadá situace vážněji. Zdá se, že pandemie značně urychlila některé procesy, jako například změnu distribučních oken mezi kino premiérou a uvedením na VOD. Právě rozřešení této situace bude pro budoucnost veřejných projekcí zásadní. Zatím to stále vypadá, že Warner Bros. uvedou očekávanou adaptaci *Duny* v hybridním modelu, ve stejný den v kinech a na HBO Max. Otázkou bude, jestli tento model opravdu zachovají jenom pro rok 2021, či zda v něm budou pokračovat i v příštích letech. Studio Paramount mezitím pracuje s oknem 45 dní, což se zdá v současném panoramatu pro kinaře relativně dobré. Oproti tomu dohoda mezi Universalem a AMC Theaters je na dobu 17 dnů. Jakkoliv marginální co do výroby či akvizic původních celovečerních filmů, můžeme zmínit i Apple, který své filmy nechal v pandemickém období dva až tři týdny v kinech předtím, než je umístil na svou platformu.

Úspěšná kina se již před pandemií snažila pracovat na nových nástrojích, kterými by mohla konkurovat nástupu streamovacích služeb. To bude pro novou postpandemickou etapu veřejných projekcí zásadní. Tim League, zakladatel řetězce kin Alamo Drafthouse to celkem výstižně popsal, když v článku pro The Atlantic řekl: „Bary, restaurace a noční kluby jsou našimi konkurenty, patříme mezi místa, kam lidi zamíří, když chtějí vypadnout z domu“. Zároveň dodal poměrně dobrý postřeh: „Lidé, kteří sledují hodně obsahu skrze streaming také často chodí do kina a já jsem si poměrně jistý, že to neznamena konec kin.“¹⁸⁸ Nové nadstandardní služby mohou mít mnoho podob. Kina napříč USA během pandemických omezení například nabízela možnost pronajímání sálů pro soukromé projekce.¹⁸⁹ AMC hostilo v roce 2020 víc jak 150 tisíc takových projekcí. Polovina příjmů Alamo Drafthouse ze stejného roku pocházela z podobného programu.

Největší řetězec kin na světě AMC Theaters flitroval s bankrotem ještě před pandemií, která jejich finanční problémy samozřejmě ještě prohloubila. Od té doby, ale AMC Theaters učinilo několik opatření. Slo například o masivní půjčky, které jsou splatné až v roce 2023, největší část dokonce až v roce 2026. Jejich další kroky se ale týkaly vnitřní struktury. AMC Theaters zvýšilo vstupné, zároveň však snížilo počet projekcí. Místo nepřetržitého, sedmi týdenního provozu, mají některá jejich kina otevřeno od čtvrtka do neděle. AMC dokonce začalo nakupovat další projekční sály.¹⁹⁰ CEO společnosti Adam Aron v únoru 2021 prohlásil „Myslím si, že lidé přehánějí, když říkají, že streamování způsobí zavření

¹⁸⁷ V originále „Netflix and the Demand for Cinema Tickets - An Analysis for 19 European Countries“ Anton Parlow, Sabrina Vagner, University of Rostock, 2018

¹⁸⁸ Your Moviegoing Experience Is About to Change, The Atlantic, Shirley Li, 24. dubna 2021

¹⁸⁹ Your Moviegoing Experience Is About to Change, The Atlantic, Shirley Li, 24. dubna 2021

¹⁹⁰ AMC's Formula for Success: More Theaters, Increased Prices, Fewer Shows, Tom Brueggemann, IndieWire, 11. srpna 2021

kin. Nejsme na tom tak špatně, jako v červnu 2020.“¹⁹¹ V srpnu roku 2021 byl dokonce ještě optimističtější, když uvedl, že AMC Theatres budou mít do konce roku pozitivní cash flow.¹⁹² Právě snižování počtu projekcí a zvýšení vstupného mohl být další z receptů na to, jak přežít v postpandemické době.

Důležité také bude udržet klíčovou diváckou skupinu. Kina v USA a Kanadě spoléhají především na diváky, kteří k nim zamíří alespoň jednou měsíčně. V roce 2019 šlo asi o 11% populace. Tato skupina měla na svědomí skoro polovinu tržeb, přesněji 47%.¹⁹³ Dá se předpokládat, že v Evropě a České republice bude situace velmi podobná. Bohužel data nejsou dostupná.

Je jasné, že kinematografie a spolu s ní i dlouhodobý osud veřejných projekcí se nachází v přechodném období. Osobně mám za to, že ani v roce 2022, ještě nebude situace úplně objasněna. Oproti některým očekáváním je celosvětová pandemie totiž nadále problémem. V srpnu roku 2021 začalo další posouvání premiér, když Sony odložilo komiksový sequel *Venom: Carnage přichází* z 24. září na 15. října. Důvodem je šíření nové varianty covidového onemocnění s názvem delta. Zack Sharft z webu IndieWire se ve svém článku ptá zda *Venom* spustí další lavinu odložených titulů. Na tuto otázku zatím nikdo nedokáže odpovědět.¹⁹⁴

Nástup streamingu pandemie rozhodně nespustila, spíše akcelerovala. A i proto skýtají pro kinaře jistou naději silná předpandemická čísla. Je možné, že se po pandemii dočkáme velkého návratu diváků do kinosálů. Otázkou je, zda tato krize nespustila nezvratný proces uvádění velkorozpočtových hollywoodských titulů v hybridních případně čistě online modelech. To by znamenalo ztrátu jednoho z trumfů, kterými veřejné projekce disponovaly. V každém případě budou muset kinaři začít pracovat na dalších aktivitách. Ať už jde o repertoárové tituly, přidružené kavárny či jiné služby.

Kina s největší pravděpodobností nevymizí, ale je možné, že v dlouhodobém horizontu pocítíme jejich jistou marginalizaci. Pokud se to opravdu stane, nepřekvapilo by mě, kdyby se v budoucnu někdo pokusil o návrat grandiózních projekcí. V časech, kdy by byl exkluzivní obsah pouze na VOD, je možné, že se vrátí něco, co bude svou velkolepostí navazovat na koncept IMAX, Cinerama nebo dokonce Smell-O-Vision. Jedno je jisté, streaming poznamenal tvář filmové distribuce už navždy.

¹⁹¹ Your Moviegoing Experience Is About to Change, The Atlantic, Shirley Li, 24. dubna 2021

¹⁹² AMC's Formula for Success: More Theaters, Increased Prices, Fewer Shows, Tom Brueggemann, IndieWire, 11. srpna 2021

¹⁹³ Motion Pictures Association, Theme Report, 2019

¹⁹⁴ 'Venom: Let There Be Carnage' Delayed Three Weeks, Becomes First Fall Tentpole to Move, Zack Sharf, IndieWire, 12. srpna 2021

BIBLIOGRAFIE

Knihy, akademické práce a články

Abbatecianni, Davide, *ViacomCBS joins forces with Sky to launch Paramount+ in Europe*, Cineuropa, 10. srpna 2021, <https://cineuropa.org/en/newsdetail/408896/?fbclid=IwAR0ZfY5EIAixMGMI277qWkO-LAZDg7G37f56ER5XG7BZHeaa6zrrTZggcZU>

Adalian, Josef, Lee, Chris, *6 Things We Know (and Don't Know) About the Disney-Fox Merger*, Vulture, 14. prosinec 2017, <https://www.vulture.com/2017/12/disney-fox-merger-what-we-know-and-dont-know.html>

Aktuálně.cz, *Dospívající jsou osamělejší než senioři, ukázal výzkum*, 9. října 2020, <https://magazin.aktualne.cz/dospivajici-byvaji-osamelejsi-nez-seniori-ukazal-vyzkum-face/r~62e06992c6ec11e899900cc47ab5f122/>

Alexander, Julia, *Is there room for small, niche streaming service?*, The Verge, 25. ledna 2021, <https://www.theverge.com/22244771/streaming-services-niche-crunchyroll-ovid-acorn-tv>

Andreeva, Nellie, *Amazon Sets 'The Lord of the Rings' TV Series In Mega Deal With Multi-Season Commitment*, Deadline, 13. listopadu 2017, <https://deadline.com/2017/11/amazon-the-lord-of-the-rings-tv-series-multi-season-commitment-1202207065/>

Barett, Dan, *Netflix aims to be the largest content producer in the world*, Media Week, 8. prosince 2015, <https://www.mediaweek.com.au/netflix-largest-content-producer-world/>

BBC, *Netflix angers film-makers with 'insulting' speed-up function*, 29. října 2019, <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-50220575>

Beilock, Sian Leah, *Why Young Americans Are Lonely*, Scientific American, 27. července 2020 <https://www.scientificamerican.com/article/why-young-americans-are-lonely/>,

Blanchet, Ben, Leighton, Mara, *Prime Video lets you stream tons of movies and shows as part of an Amazon Prime membership or standalone plan*, Business Insider, 4. června 2021, <https://www.businessinsider.com/what-is-prime-video>

Bordwell, David, Thompsonová, Kristin, *Dějiny filmu*, NLN – Nakladatelství Lidové Noviny Akademie Múzických Umění, 2011, ISBN: 978-80-7331-207-2

Brueggemann, Tom, *AMC's Formula for Success: More Theaters, Increased Prices, Fewer Shows*, IndieWire, 11. srpna 2021, https://www.indiewire.com/2021/08/amc-theaters-increased-prices-fewer-shows-1234656935/?fbclid=IwAR33uJwehG_jjLMNe1c3Neew97RpXQNFkvyEvPHiW_pBiQ6IR1cdgLQEmCg

Carroll, Noël, *What we've lost with the rise of TV streaming*, New Statesman, 3. srpna 2021, <https://www.newstatesman.com/culture/2021/08/what-weve-lost->

rise-tv-
streaming?fbclid=IwAR19mzIkAON7xpUR19JuEp6Q9VODLX7U6qxCwCI7yYlyIKk
mg7Gsz_O6URo

Castillo, Michelle, *Reed Hastings' story about the founding of Netflix has changed several times*, NBC, 23. května 2017,
<https://www.cnbc.com/2017/05/23/netflix-ceo-reed-hastings-on-how-the-company-was-born.html>

Clark, Mitchell, *Hope you weren't planning to watch Wonder Woman 1984 with an HBO Max free trial*, The Verge, 4. prosince 2020,
<https://www.theverge.com/2020/12/4/22154553/hbo-max-ditches-one-week-free-trial-ahead-of-wonder-woman-1984>

Crunchyroll, *Crunchyroll Crosses Three Million Subscribers*, 28. července 2020,
<https://www.crunchyroll.com/anime-news/2020/07/28/crunchyroll-crosses-three-million-subscribers>

Černý, Aleš, *Freddie Mercury porazil Avatara. Bohemian Rhapsody se stal nejúspěšnějším filmem v českých kinech*, Seznam zprávy, 1. února 2019,
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/freddie-mercury-porazil-avatara-bohemian-rhapsody-se-stal-nejuspesnejsim-filmem-v-ceskych-kinech-65399>

ČT24, *Tuzemské streamovací platformy nahrazují návštěvu kina i divadla*, 6. listopadu 2021, <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3222142-tuzemske-streamovaci-platformy-nahrazuji-navstevu-kina-i-divadla>

D'Alessandro, Anthony, *Box Office 2019: What Went Right & Wrong In An \$11.4 Billion Year & How 2020 Is Shaping Up*, Deadline, 30. prosince 2019,
<https://deadline.com/2019/12/2019-domestic-box-office-studio-marketshare-disney->

D'Alessandro, Anthony, *'Trolls World Tour' Continues To Lead Domestic Box Office In 9th Weekend, Crosses \$3M*, Deadline, 8. června 2020,
<https://deadline.com/2020/06/trolls-world-tour-the-wretched-becky-coronavirus-box-office-theater-shutdown-1202953778/>

D'Alessandro, Anthony, *Universal & AMC Theatres Make Peace, Will Crunch Theatrical Window To 17 Days With Option For PVOD After*, Deadline, 28. července 2020, <https://deadline.com/2020/07/universal-amc-theatres-theatrical-window-crush-pvod-agreement-1202997573/>

D'Alessandro, Anthony, *'Mulan' Going On Disney+ & Theaters In September; CEO Bob Chapek Says Decision Is "One-Off", Not New Windows Model*, Deadline, 4. srpna 2020, <https://deadline.com/2020/08/mulan-new-release-date-disney-earnings-call-1203003942/>

D'Alessandro, Anthony, *'Wonder Woman 1984' Going In Theaters & HBO Max On Christmas Day, Unprecedented For A Superhero Tentpole*, Anthony D'Alessandro, Deadline, 18. listopadu 2020, <https://deadline.com/2020/11/wonder-woman-1984-going-in-theaters-hbo-max-on-christmas-day-1234618288/>

D'Alessandro, Anthony, *'Black Widow' Racks Up Near \$33M In Samba TV U.S. Households*, 12. července 2021, Deadline, <https://deadline.com/2021/07/black->

widow-racks-up-near-33m-in-samba-tv-u-s-households-1234790768/
<https://deadline.com/2021/07/black-widow-racks-up-near-33m-in-samba-tv-u-s-households-1234790768/>

Dolan, Kelly A., *This Is The Richest Person In The World*, Forbes, 4. března 2020,
<https://www.forbes.com/sites/kerryadolan/2019/03/04/this-is-the-richest-person-in-the-world/?sh=745b737236db>

Donnelly, Matt, *Sony Pictures Gained Ground in Streaming Wars With Historic Licensing Deals at Netflix and Disney*, Variety, 19. května 2021,
<https://variety.com/2021/film/news/sony-pictures-netflix-streaming-lede-1234974439/>

Donoughue, Paul, *Netflix, 'show-verload', and the paradox of choice in the streaming age*, ABC News, 3. září 2019, <https://www.abc.net.au/news/2019-09-04/in-a-world-of-infinite-content,-how-do-you-choose/11473294>

Evelyn, Kenya, *Amazon CEO Jeff Bezos grows fortune 24bn amid coronavirus pandemic*, The Guardian, 15. dubna 2020,
<https://www.theguardian.com/technology/2020/apr/15/amazon-jeff-bezos-gains-24bn-coronavirus-pandemic>

Eurekalert, *Feelings of loneliness and depression linked to binge-watching television*, 29. ledna 2015, <https://www.eurekalert.org/news-releases/694966>

Faber, Tom, *From Suspiria to Get Out — why horror movies are having a moment*, Financial Times, 6. ledna 2019, <https://www.ft.com/content/98381576-09f0-11e9-a242-6043097d0789>

Fila, Kamil, *Fila: Bez muže jsi nula. Poselství nového českého filmu Ženy v běhu je laciné*, Aktuálně, 2. února, 2019,
<https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/zeny-v-behu-film-kamil-fila-videorecenze/r~53de1426271311e997ea0cc47ab5f122/>

Fleming Jr., Mark, *How Sacha Baron Cohen Sequel Went From Universal Theatrical To Amazon Prime's First Zeitgeist-Capturing Film In \$80 Million*, Deadline, 28. října 2020, <https://deadline.com/video/borat-sacha-baron-cohen-judith-dim-evans-holocaust-testimony-dropped-lawsuit-universal-amazon-first-zeitgeist-movie-80-million-deal/>

Fleming Jr., Mark, *Apple Original Films & A24 Partner On Awards Season Joel Coen-Directed Frances McDormand-Denzel Washington Drama The Tragedy Of Macbeth*, Deadline, 12. května 2021, <https://deadline.com/2021/05/denzel-washington-frances-mcdormand-apple-the-tragedy-of-macbeth-deal-joel-coen-directed-a24-shakespeare-1234754561/>

Flint, Joe, Schwartzel, Erich, *NBCUniversal CEO Jeff Shell Has No Time for Hollywood Egos*, The Wall Street Journal, 20. června 2020,
<https://www.wsj.com/articles/nbcuniversal-ceo-jeff-shell-has-no-time-for-hollywood-egos-11592625714?mod=e2tw>

Flint, Joe, Mullin, Benjamin, Farrell Maureen, *Quibi Is Shutting Down Barely Six Months After Going Live*, Wall Street Journal, 22. října 2020,
<https://www.wsj.com/articles/quibi-weighs-shutting-down-as-problems-mount->

11603301946

Fontanella-Khan, James, Lee, David, *Amazon Agrees Deal To Buy MGM for \$8.25bn*, Financial Times, 26. Května 2021, <https://www.ft.com/content/a796bb0e-bb92-4ac2-9bac-77f75e8b40c8>

Gallupo, Mia, *'Dune' Moves Release Back 3 Weeks*, Hollywood Reporter, 25. června 2021, <https://www.hollywoodreporter.com/movies/movie-news/dune-release-date-2021-1234974041/>

Garbett, James, *With decline in 3D Box Office Revenues is 3D dead?*, Entertainment Focus, James Garbett, 7. září 2019, <https://entertainment-focus.com/2019/09/07/with-a-decline-in-3d-box-office-revenues-is-3d-dead/>

Gillet, Katy, *Why TV show 'Friends' is extremely popular among Generation Z*, The National News, 7. února 2019, <https://www.thenationalnews.com/arts-culture/television/why-tv-show-friends-is-extremely-popular-among-generation-z-1.822915>

Grater, Tom, *MUBI launches UK cinema ticket offering MUBI Go: a different beast from Moviepass*, 5. září 2018, Screen Daily, [screendaily.com/news/mubi-launches-uk-cinema-ticket-offering-mubi-go-exclusive/5132278.article](https://www.screendaily.com/news/mubi-launches-uk-cinema-ticket-offering-mubi-go-exclusive/5132278.article)

Goldberg, Lesley, *Alfonso Cuarón Inks Apple TV Overall Deal*, Hollywood Reporter, 10. října 2019, <https://www.hollywoodreporter.com/tv/tv-news/alfonso-cuaron-inks-apple-tv-deal-1246820/>

Grobar, Matt, *All Nine Seasons Of 'The Office' Currently Streaming For Free On Peacock*, Deadline, 18. března 2021, <https://deadline.com/2021/03/the-office-peacock-streaming-free-nbc-news-1234717531/>

Groden, Claire, *See how much bandwidth Netflix consumes in one chart*, Fortune, 8. Října, 2015, <https://fortune.com/2015/10/08/netflix-bandwidth/>

Hanich, Julian, *Cinematic Emotion in Horror Films and Thrillers: The Aesthetic Paradox of Pleasurable Fear*, 2010, Routledge, ISBN-13: 978-0415871396

Hanich, Julian, *The Audience Effect: On the Collective Cinema Experience*, 2018, Edinburgh University Press, 2018, eISBN: 978-1-4744-1496-8

Haselton, Todd, *AT&T rolls out a new, super-charged streaming service with HBO shows, 'Friends' and more*, CNBC, 9. července 2019, <https://www.cnbc.com/2019/07/09/att-hbo-max-streaming-service-will-include-friends.html>

Hayes, Dade, *Paramount Plus Leads Quarterly Gain Of 6M Streaming Subscribers As ViacomCBS Beats Wall Street Estimates*, Deadline, 6. května 2021, <https://deadline.com/2021/05/viacomcbs-paramount-plus-streaming-q1-6-million-subscribers-wall-street-1234750834/>

Horton, Adrian, *The last laugh: behind the multimillion-dollar deals to buy old sitcoms*, The Guardian, 8. října 2018, <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/oct/08/the-last-laugh-behind-the-multimillion-dollar-deals-to-buy-old-sitcoms>

Ingraham, Nathan, *Disney buys Lucasfilm, plans to release 'Star Wars: Episode 7' in 2015*, The Verge, 30. října 2020, <https://www.theverge.com/2012/10/30/3577656/disney-buys-lucasfilm-plans-to-release-star-wars-episode-7-in-2015>

Jimenez, Monica, *Why Do We Like Horror Movies?*, Tufts Now30. října 2018, <https://now.tufts.edu/articles/why-do-we-horror-movies>

Kafkadesk, *Poland's first e-cinema goes online*, 3. května 2020, <https://kafkadesk.org/2020/05/03/polands-first-e-cinema-goes-online-after-closure/>

Katz, Brandon, *Box Office Experts Split on 'Tenet,' Christopher Nolan's Upcoming Film*, Observer, 24. dubna 2020, <https://observer.com/2020/04/tenet-box-office-prediction-coronavirus-christopher-nolan-movies/>

Katz, Brandon, *After a Robust Year, Growth Has Slowed for Netflix, Disney, HBO Max & More*, Observer, 17. května 2021, <https://observer.com/2021/05/netflix-disney-plus-hbo-max-paramount-plus-hulu-subscribers-2021/>

Klebnikov, Sergei, *Apple Becomes First US Company Worth More Than 2 Trillion*, Forbes, 19. srpna 2020, <https://www.forbes.com/sites/sergeiklebnikov/2020/08/19/apple-becomes-first-us-company-worth-more-than-2-trillion/?sh=19d4ff2066e6>

King, Jessica, *The Thai director who shows the future of cinema*, BBC, 24. května 2018, <https://www.bbc.com/culture/article/20180523-the-thai-director-who-shows-the-future-of-cinema>

Kit, Borys, *Apple to Partner With Paramount for Martin Scorsese's Killers of the Flower Moon*, Hollywood Reporter, 25. května 2020, <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/apple-partner-paramount-martin-scorsese-killers-flower-moon-1287944/>

Křeček, Bohumil, *Ženy v běhu vydělaly 200 milionů! Producent Hoffman řekl, jak to dokázal!*, Blesk.cz, 3. června 2019, <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-ceske-celebrity/608644/zeny-v-behu-vydelaly-200-milionu-producent-hoffman-rekl-jak-to-dokazal.html>

Lattanzio, Ryan, *'Nomadland' to Be Released on Hulu and in Theaters February 19*, IndieWire, 14. ledna 2021, <https://www.indiewire.com/2021/01/nomadland-theaters-hulu-february-19-1234609448/>

Lee, Edmund, *The Olympics has helped to boost the Peacock streaming platform*, New York Times, 29. července 2021, <https://www.nytimes.com/2021/07/29/business/comcast-nbc-olympics-peacock.html>

Li, Shirley, *Your Moviegoing Experience Is About to Change*, The Atlantic, 24. dubna 2021, <https://www.theatlantic.com/culture/archive/2021/04/movie-theaters-post-pandemic/618672/>

Lindahl, Chris, *Yes, Young People Still Go to the Movies: Report Finds 18-24 Is Biggest Moviegoing Segment*, IndieWire, 14. srpna 2019
<https://www.indiewire.com/2019/08/young-people-millennials-movie-ticket-sales-1202166084/>

Lindahl, Chris, *How Many People Are Watching Apple TV+ Anyway?*, 21. července 2021, IndieWire, <https://www.indiewire.com/2021/07/apple-tv-plus-subscribers-ted-lasso-1234654175/>

Mateo, Alex, *Sony's Funimation Global Group Completes Acquisition of Crunchyroll from AT&T*, Anime News Network, 9. srpna 2021,
<https://www.animenewsnetwork.com/news/2021-08-09/sony-funimation-global-group-completes-acquisition-of-crunchyroll-from-at-t/.176073>

Martin J.; Kiger, Patrick J., *The Lingering Reek of Smell-O-Vision*, 5. února 2006
<https://www.latimes.com/business/la-tm-oops6feb05-story.html>

Mason, Lee Thomas, *Why David Lynch hates people who watch movies on their phone*, Far Out Magazine, Duben 2021, <https://faroutmagazine.co.uk/david-lynch-hates-watch-films-iphone-video/>

Moore, Kasey, *How Long Would It Take To Watch All Of Netflix?*, What's On Netflix, 31. března 2020, <https://www.whats-on-netflix.com/news/how-long-would-it-take-to-watch-all-of-netflix/>

Musically, *YouTube now has 30m music and premium subscribers globally*, 30. října 2020, <https://musically.com/2020/10/30/youtube-now-has-30m-music-and-premium-subscribers-globally/>

Nicolaou, Anna, Fei, Fan, *Netflix: how will the story end?*, Financial Times, 18. srpna 2019, <https://ig.ft.com/netflix-future/>

Nicolaou, Anna, *'Wonder Woman' finds few willing to brave cinemas*, Financial Times, 27. prosince 2020, <https://www.ft.com/content/2be9b2c5-ba87-4ae6-baf3-be6c52cc5156>

Nicolaou, Anna, Lee, David, Germano, Sara, *NFL inks 11-year media rights deal worth billions*, Financial Times, Sara Germano, 18. Března 2021,
<https://www.ft.com/content/e0d7f203-568a-47bc-b068-076e22604802>

Nicolaou, Anna, *HBO Max's US subscriber growth beats Netflix in first quarter*, Financial Times, 22. Dubna 2021, <https://www.ft.com/content/7f33e9b9-2a4b-4562-98a0-1dd52e317abb>

Nicolaou, Anna, Barker, Alex, Fontanella-Khan, James, *How WarnerMedia and Discovery plan to forge a media behemoth*, Financial Times, 18. května 2021,
<https://www.ft.com/content/fd93a1d8-3127-42e3-beb2-80c02d138013>

Nyren, Eric, *Spielberg to Voice Concerns Over Netflix Oscar Competition at Academy Meeting*, 2. března, 2019, <https://variety.com/2019/film/news/steven-spielberg-academy-netflix-oscar-competition-1203153872/>

Parlow, Anton, Vagner, Sabrina, *Netflix and the Demand for Cinema Tickets - An Analysis for 19 European Countries*, University of Rostock, 2018,.ub.uni-

muenchen.de/89750/1/MPRA_paper_89750.pdf

Perez, Rodrigo, *Paul Thomas Anderson Talks 'Phantom Thread,' Daniel Day-Lewis & Borrowing Your Netflix Account*, The Playlist, 15. prosince 2017, <https://theplaylist.net/paul-thomas-anderson-phantom-thread-20171215/3/#cb-content>

Perez, Sarah, *The Grammys gave CBS All Access its second-biggest day for signups yet*, Tech Crunch, 29. ledna 2018, https://techcrunch.com/2018/01/29/the-grammys-gave-cbs-all-access-its-second-biggest-day-for-signups-yet/?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnLw&guce_referrer_sig=AQAAAL3__mkbXFEetABxN3JxZ3O7hCR1ufmjrm5vVGBHe0P-x0Rb9cAMuagPCWZpNOUao5FUu7zEweavQ-IXjSKWSvfN8Rk_12fdH2QxLKVuS8WxNpsxdoSTIQP-R5RAT6dnbm5o_2_uNw8O9JoYHGvtXSOWNdNe4YfQi-csgj2S-Czk

Porter, Rick, *'Luther,' 'Doctor Who,' U.K. 'Office' Libraries Head to HBO Max in BBC Deal*, The Hollywood Reporter, 1. srpna 2019, <https://www.hollywoodreporter.com/tv/tv-news/luther-doctor-who-uk-office-libraries-head-hbo-max-bbc-deal-1228564/>

Quah, Nicholas, *The Case for Speed-watching*, Vulture, 3. srpna 2021, https://www.vulture.com/2021/08/speed-watching-netflix-tv-shows.html?utm_source=tw&utm_medium=s1&utm_campaign=vulture

Romano, Aja, *Bohemian Rhapsody loves Freddie Mercury's voice. It fears his queerness*, Vox, 6. ledna 2019, <https://www.vox.com/2018/11/16/18071460/bohemian-rhapsody-queerphobia-celluloid-closet-aids>

Romney, Jonathan, *Maren Ade: 'Toni Erdmann's humour comes out of a big desperation'*, The Guardian, 21. ledna 2017, <https://www.theguardian.com/film/2017/jan/21/maren-ade-toni-erdmann-humour-comes-out-of-desperation-director>

Rose, Steve, *Bohemian Rhapsody review – Freddie Mercury biopic bites the dust*, The Guardian, 23. října 2019, <https://www.theguardian.com/film/2018/oct/23/bohemian-rhapsody-review-freddie-mercury-biopic-bites-the-dust>

Rubin, Rebecca, *Tenet' Will Release Internationally in August Ahead of U.S. Debut*, Variety, 27. července 2020, <https://variety.com/2020/film/box-office/tenet-release-date-international-movie-theaters-1234717187/>

Rubin, Rebecca, Bond, *'Survivor' and Those 'Apprentice' Tapes: 5 Burning Questions About Amazon and MGM's Mega-Deal*, Variety, 27. Května 2021, <https://variety.com/2021/film/news/amazon-mgm-deal-questions-1234983039/>

Savage, Mark, *The Effect of Video on Demand Services on the Cinema Industry*, Letterkenny Institute of Technology, Červenec, 2014, research.thea.ie/bitstream/handle/20.500.12065/1168/MARK_SavageJ.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Sharf, Zack, *Tarantino 'Stormed Out of Meeting' After Universal Pitched iPhone Release for 'Hateful Eight'*, IndieWire, 23. června 2020, <https://www.indiewire.com/2020/06/tarantino-rejected-universal-pitch-iphone-hateful-eight-1234569087/>

Sharf, Zack, *Venom: Let There Be Carnage' Delayed Three Weeks, Becomes First Fall Tentpole to Move*, IndieWire, 12. srpna 2021, https://www.indiewire.com/2021/08/venom-2-delayed-october-three-weeks-1234657692/?fbclid=IwAR09z8M7wZJs9QTiywCUsaTaELPeckK5jDkBOs4OmQAvq_UFux_M2220nDSA

Schwartz, Barry, *The Paradox of Choice*, HarperCollins, 2003, ISBN 0060005688

Sippell, Margeaux, *Alfonso Cuaron Says Roma Is Better in Theaters*, Variety, 11. Prosince 2018, <https://variety.com/2018/scene/news/alfonso-cuaron-seeing-roma-in-theaters-home-netflix-1203086472/>

Spangler, Todd, *Netflix Bandwidth Consumption Eclipsed by Web Media Streaming Applications*, Variety, 10. Zář 2019, <https://variety.com/2019/digital/news/netflix-loses-title-top-downstream-bandwidth-application-1203330313/>

Spangler, Todd, Littleton .Cynthia, *Disney Plus Hits 103.6 Million Subscribers as Rapid Growth Slows, ESPN Plus Perks Up*, Variety, 13. května 2021, <https://variety.com/2021/digital/news/disney-plus-hits-103-6-million-subscribers-1234972672/>

Sperling, Nicole, *Jeffrey Katzenberg Blames Pandemic for Quibi's Rough Start*, New York Times, 11. května 2020, <https://www.nytimes.com/2020/05/11/business/media/jeffrey-katzenberg-quibi-coronavirus.html>

Sun, Nikki, *Alibaba, Baidu and Tencent learn Netflix lessons in content fight*, Financial Times, 9. června 2021, <https://www.ft.com/content/ac4ebc50-457b-4131-99b0-669340d3389b>

Swartz, Jon, *Netflix shares close up 8% for yet another record high*, Market Watch, 10. Června 2020, <https://www.marketwatch.com/story/netflix-shares-close-up-8-for-yet-another-record-high-2020-07-10>

Sweeney, Mark, *Amazon US Open tennis deal sparks speculation over Premier League bid*, The Guardian, 15. Listopadu 2017, <https://www.theguardian.com/media/2017/nov/15/amazon-us-open-tennis-deal-premier-league-uk-bt-sky>

Sweeney, Mark, *Amazon's \$1bn bet on Lord of the Rings shows scale of its TV ambition*, The Guardian, 21. listopadu 2017, <https://www.theguardian.com/media/2017/nov/21/amazon-lord-of-the-rings-tv-netflix-disney-apple>

Sweeney, Mark, *Amazon breaks Premier League hold of Sky and BT with Prime streaming deal*, The Guardian, 7. Června 2018, <https://www.theguardian.com/media/2018/jun/07/amazon-breaks-premier-league-hold-of-sky-and-bt-with-streaming-deal>

Sweeney, Mark, *Netflix faces crunch year as Disney, Apple and more vie for streaming crown*, The Guardian, [theguardian.com/media/2020/jan/05/netflix-faces-crunch-year-as-disney-apple-and-more-vie-for-streaming-crown](https://www.theguardian.com/media/2020/jan/05/netflix-faces-crunch-year-as-disney-apple-and-more-vie-for-streaming-crown)

Sweeney, Mark, *Lockdown drives UK TV streaming customers to more than 32m*, The Guardian, 27. prosince 2020, <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2020/dec/27/netflix-amazon-and-disney-push-uk-to-more-than-32m-tv-streaming-customers>

Szalai, Georg, *Amazon Takes Video Streaming Service Global in Challenge to Netflix*, Hollywood Reporter, 14. prosince 2016, <https://www.hollywoodreporter.com/news/amazon-take-video-streaming-service-global-challenge-netflix-949556>

Szalai, Georg, Vlessing, Etan, *HBO Max, HBO Reaches 44.2 Million Subscribers*, The Hollywood Reporter, 22. dubna 2021, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/hbo-max-hbo-reaches-44-2-million-subscribers-4165569/>

Tartaglione, Nancy, *Regal Owner Cineworld Chimes In On 'Trolls World Tour' Controversy: "We Will Not Be Showing Movies That Fail To Respect The Windows"*, Deadline, 29. dubna 2020, <https://deadline.com/2020/04/cineworld-regal-universal-trolls-world-tour-theatrical-windows-1202920828/>

Tesař, Antonín, *Ponižující komedie*, A2, 26. října 2016, <https://www.advojka.cz/archiv/2016/22/ponizujici-komedie>

The Streaming Blog, *The Current State of Mubi*, 2020, <https://www.thestreamingblog.com/the-current-state-of-mubi/>

Van De Vijver, Lies, *The Cinema is dead, long live the Cinema!: Understanding the social experience of cinema-going today*, Univerzita Gent, 2017, researchgate.net, https://www.researchgate.net/profile/Lies-Van-De-Vijver/publication/322517303_The_cinema_is_dead_long_live_the_cinema_Understanding_the_social_experience_of_cinema-going_today/links/5f85d31b458515b7cf7c9b36/The-cinema-is-dead-long-live-the-cinema-Understanding-the-social-experience-of-cinema-going-today.pdf

Vacková, Martina, *Rozhovory z Cannes: Off-line sdílený zážitek je pořád třeba, věří producent Marek Novák*, Česká televize, 13. července 2021, <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3339914-producent-v-pohybu-marek-novak-line-sdileny-zazitek-v-kine-je-porad-treba>

Vaughan-Nichols, Steven J., *The End of Blu-ray*, Zdnet, 25. února 2019, <https://www.zdnet.com/article/the-end-of-blu-ray/>

Villeneuve, Denis, *Dune Director Denis Villeneuve Blasts HBO Max Deal*, Variety, 10. prosince 2020, <https://variety.com/2020/film/news/dune-denis-villeneuve-blasts-warner-bros-1234851270/>

Vodzilla, *MUBI GO expands cinema partners in UK and Ireland*, 26. dubna 2019, vodzilla.co/vodzilla.co/blog/vod-news/mubi-go-expands-cinema-partners-in-uk-and-ireland/

Webb, Kevin, *HBO Max costs \$10 a month for ad-supported streaming or \$15 a month for ad-free streaming*, Business Insider, 2. června 2020, <https://www.businessinsider.com/hbo-max-streaming-service>

Welk, Brian, *New 'Pet Sematary' and 'Paranormal Activity' Films Headed to Paramount+*, The Wrap, 24. února 2021, <https://www.thewrap.com/new-pet-sematary-and-paranormal-activity-films-headed-to-paramount/>

Weprin, Alex, *Licensed Shows Dominate Netflix Viewing*, Media Post, 8. Května 2019, <https://www.mediapost.com/publications/article/335607/licensed-shows-dominate-netflix-viewing.html>

West, Kelly, *Unsurprising: Netflix Survey Indicates People Like To Binge-Watch TV*, Cinema Blend, 13. prosince 2013, <https://www.cinemablend.com/television/Unsurprising-Netflix-Survey-Indicates-People-Like-Binge-Watch-TV-61045.html>

Wilkerson, B. David, *Disney to acquire Marvel Entertainment for \$4B*, Market Watch, 31. srpna 2009, <https://www.marketwatch.com/story/disney-to-acquire-marvel-entertainment-for-4b-2009-08-31>

Zoller Steitz, Matt, *Disney Is Quietly Placing Classic Fox Movies Into Its Vault, and That's Worrying*, Vulture, 24. října 2019, <https://www.vulture.com/2019/10/disney-is-quietly-placing-classic-fox-movies-into-its-vault.html>

Zone, Ray, *Stereoscopic cinema & the origins of 3D film 1838-1952*, The University Press of Kentucky, 2007

Studie

Anghelcev, George, Martin, Justin, Moultrie, Jas Lastrice, Sar, Sela, *Binge-Watching Serial Video Content: Exploring the Subjective Phenomenology of the Binge-Watching Experience*, Mass Communication & Society, Researchgate, https://www.researchgate.net/publication/343894973_Binge-Watching_Serial_Video_Content_Exploring_the_Subjective_Phenomenology_of_the_Binge-Watching_Experience_The_role_of_narrative_transportation

Exelmans Liese, Van Den Bulck, Jan, *Binge Viewing, Sleep, and the Role of Pre-Sleep Arousal*, Journal of Clinical Sleep Medicine, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5529125/>

Home Entertainment Report, DEG Year-End 2009, [web.archive.org/web/20100816043215/http://www.degonline.org/pressreleases/2009/REVISED_FINAL_Q409.pdf](http://www.degonline.org/pressreleases/2009/REVISED_FINAL_Q409.pdf)

Home Entertainment Report, DEG Year-End 2018, https://www.degonline.org/portfolio_page/deg-year-end-2018-home-entertainment-report/

Theme Report, Motion Pictures Association, 2020, str. 4, <https://www.motionpictures.org/wp-content/uploads/2021/03/MPA-2020->

THEME-Report.pdf

World Film Market Trends, Tendances du marché mondial du film, focus 2020, European Audiovisual Observatory, <https://rm.coe.int/focus2020/1680a32252>

Statistiky

Evropská audiovizuální observatoř

Eurostat

Film Toro

Kino Maniak

Statista

Státní fond kinematografie

The Numbers

Unie filmových distributorů

Ostatní

Apple

ECVI

Motion Picture Association

Národní technické muzeum

Netflix

Oxfordský slovník

Podcast Team Deakins

Twitter

University of Michigan

WGRZ-TV